

Kot vsako leto bodo tudi letos sindikalne podružnice Gradisa priredile svoj športni dan, ki bo združil naše delavce in uslužbence v plemeniti športni borbi za naslov najboljših ekip in posameznikov.

Športni dan pomeni pravzaprav v vsakem delovnem kolektivu pregled zdravih športnih sil, tistih tovarišev in tovarišic, ki najdejo poleg poklicnih dolžnosti še vedno dovolj časa in imajo seveda tudi veselje za udeležbo v katerikoli športni panogi.

Ze nekaj let obnavljamo torej naša medsebojna tekmovanja pod imenom »Športni dan Gradisa« in pri tem dejansko pokažemo, da imamo v svojih vrstah, torej v različnih delovnih enotah — v Mariboru, na Ravnah, v Šoštanjju, na Jesenicah, v Kranju, Ljubljani in drugod mlado in staro, vneto za šport torej lepo vrsto športnikov, ki si izven službe krepijo telo in duha.

Program naših tekmovanj v okviru športnega dne je — vsaj po mnenju nekaterih — zelo pestro izbran; za vsakega nekaj, po izbiri: mlajši se bodo poskušali v namiznem tenisu, odbojki, nogometu; nekoliko starejši (seveda mladih tudi ne bo manjkalo) v kegljanju, šahu, streljanju in balinanju, ekipe vseh sindikalnih podružnic pa — obvezno — v krosu.

Tako je poseben pripravljani odbor pripravil tekmovanje, ki se bo začelo prihodnji mesec 10. septembra, zaključilo pa naslednji dan, 11. septembra z razglasitvijo rezultatov in podelitvijo nagrad. Tekmovanje bo v vseh panogah letos v Ljubljani. Torej pestro in zanimivo tudi za vse tiste, ki ne bodo sodelovali, pač pa bodo prišli vzpodbujati tekmovalce na nogometna in odbojarska igrišča ter na kegljišče in drugam.

Ko torej govorimo o letošnjem športnem dnevu Gradisa, pa ne bomo mimo tega, da bi moral biti le-ta prav letos zelo dobro pripravljen in organiziran, skratka na pravi športni in tekmovalni ravni. S tem bodo naši športniki najbolje in dostojno proslavili 15. obletnico obstoja našega podjetja, ki si je na področju produktivnosti priborilo širok sloves in velik ugled v naši ožji domovini in tudi drugod. Prav tega bi se morali zavedati člani naših sindikalnih podružnic, predosem pa tisti, ki skrbijo za telesno vzgojo v naših delovnih enotah. Zato naj bi še kolikor se v določenem roku še niso, prijave k sodelovanju na letošnjem športnem dnevu prav ose podružnic, da bi dostojno manifestirali 15-letni jubilej Gradisa in njegovih delovnih enot širom po domovini.

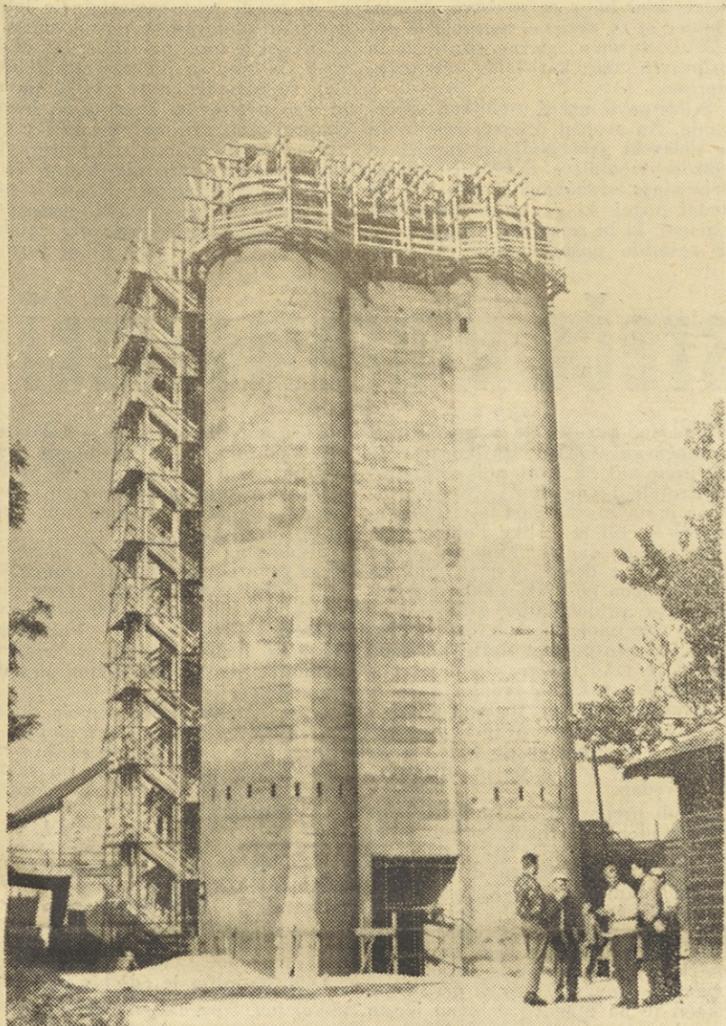
Slava G.

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

BREZ DENARJA NE MOREMO GRADITI

Na nekaterih objektih smo ustavili delo

V Mariboru gradimo velike žitne silose, pri čemer smo morali rešiti kopico tehničnih problemov. Sestavek o tem beri na 8. strani

Ze maja je bilo prilično jasno, da bo nastopila kriza pri financiranju nekaterih objektov ki jih gradi naše podjetje. Na eni strani izreden razmah gradbeništva (plan je bil že v prvem tromesečju prekorachen za skupaj 10 odstotkov v jugoslovan-skem merilu, v Sloveniji še več) na drugi pa pregrupacija skladov, iz katerih se gradi stanovanjski fond, sta povzročila finančno krizo, ki je imela najobčutnejše posledice prav v Ljubljani, in sicer pri Zavodu za stanovanjsko izgradnjo.

Upravni odbor podjetja je že ob koncu maja na svoji II. seji zahteval od investitorjev potrdila o razpoložljivih finančnih sredstvih, sicer da bomo prisiljeni dela ustaviti. Podjetje se nenehno nahaja v finančni stiski in ker smo postali člen v verigi upnikov — dolžnikov, se je začel položaj čedalje bolj zaostrovati. Investitorjem smo v tekočem mesecu kreditirali preko milijardo dinarjev, prav toliko pa smo bili dolžni dobaviteljem prepotrebnega materiala (cement, železo, opečnih izdelkov itd.), da o obrtniških delih niti ne govorimo. Kriza v cementni industriji — preširoka fronta potrošnikov, zvečana proizvodnja za 6 odstotkov, ki v primerjavi z lanskim letom zdaleka ne zadostujejo — je omogočila cementarnam, da prodajajo cement za »gotove pare«. Nekaj

časa je to še nekako šlo, da je naš glavni računovodja vzdrževal ogromen pritisk upnikov in »kapljajoče dinarje« nakazoval najnujnejšim dobaviteljem. Kasneje pa so začeli propadati pogodbeni kontingenti drug za drugim tako, da nam je »propadlo« skupaj 7000 ton cementsa. Prav tak je položaj z železom, opečnimi izdelki in drugimi osnovnimi materiali. Kdo nam bo povrnil škodo zaradi zastajanja del? Odgovor je prav jasen: mi sami jo bomo nosili in ne investitorji.

Položaj okrog finančnih potrdil bank, ki financirajo posamezne investitorje, je bil kar zadovoljiv. Da se povrnemo na konkretne objekte v Ljubljani, Zavod za stanovanjsko izgradnjo nam je že dolgoval nekaj sto milijonov, bančna potrdila je predložil. Vendar so bila ta potrdila za tako imenovana »dotekajoča sredstva« iz raznih stanovanjskih in kreditnih skladov, ki pa niso imela zadostnih finančnih virov: efekt tega je, da so dolgovi zavoda rasli vsak dan za približno 4 milijone, brez kakršnegakoli izgleda, da se bodo našla finančna sredstva za rešitev problema. Na eni strani nam je finančna stiska praktično onemogočila nadaljevati redna dela tudi za tiste investitorje, ki so v redu plačevali situacije pomanjkanje materiala, na drugi strani pa nam zavod ni le plačeval starih dolgov, temveč z vsakim dnem povzročal nove. Nič čudnega, če smo dela na najkritičnejših objektih ustavili. Da smo to storili razmerno pozno, je bil vzrok v tem, ker smo se zavedali, da pomeni ustavitve del ne samo za investitorja, temveč tudi za nas in celotno skupnost precejšnjo škodo. Toda drugega izhoda enostavno ni bilo.

Investitor pa je verjetno podcenjeval naše resne namene ali pa je bil kako drugače prepričan o svojih možnostih, da nas prisili, da dela nadaljujemo. Vsakdo je bil tako prepričan o pravilnosti svojega stališča, da bo le gospodarsko sodišče lahko potrdilo stališče enega ali drugega partnerja. Nam je eno jasno: brez sredstev se ne da gospodariti, še manj graditi.

Skrajno neprijetno je poslušati očitke »rednih« investitorjev, zakaj dela ne napredujejo po planu, zakaj nismo nabavili pravočasno dovolj materiala, zakaj sploh delamo takim investitorjem brez denarja, zakaj ne

gov uspeh močno škodljivi. Naj naštejemo samo nekaj teh pojavov.

a) Zadrževanje mehanizacije, zlasti srednje in lahke, brez prave potrebe in s tem zmanjševanje izkoriščenosti te opreme. Kot vzrok navajajo ediniče pač bojazen, da te opreme ne bodo dobile, kadar jo potrebujejo.

b) Zadrževanje kritičnih materialov, ki čakajo na poznejšo vgraditev, mogli pa bi jih uporabiti drugje (betonsko železo, cement itd.). Vzrok je isti, posledica pa večanje zalog in še večje težave pri zadovoljevanju najmanjših potreb po kritičnih materialih.

c) Premajhni odpisi inventarja in odpreme, ki napačno prikazujejo finančni položaj ediniče pa tudi vrednost opreme. Pri preddispozicijah tako premalo odpisana bremena nujno povzročajo spore, arbitražne sestanke itd.

č) Zavračanje dražjih strojev ali vrst materiala iz dražjih nabavnih virov, ki so včasih nujni v okviru podjetja, če gre za kritične materiale.

d) Razne količinsko ali vrednostno nepravilno izdelane obremenitve za opremo in material, odpremljen drugim ediničam. Zopet vir neštetih sporov, zaostrevanju odnosov itd.

Mislím, da je prav, da vsak objekt zgradimo s čimmanjšimi stroški, da pa ob lastni borbi za ekonomski uspeh le ne pozabimo na interes podjetja, ki je včasih nasproten lokalnemu. Razne od neštetih nepravilnosti bo moč odpraviti bodisi z boljšo kontrolo (pri odpisih n. pr.). Za opremo in lahko ter srednjo mehanizacijo bo morda treba uvesti višjo najemnino, ki bo silila k temu, da je brez potrebe ne bi zadrževali, za prekomerne zaloge, pa bo treba ostre ukrepe ali finančne obremenitve s stroški, nastalimi zaradi takih zalog.

Mislím torej, da je sicer prav, da zaostriamo medsebojne odnose, ki pa morajo ostati kljub konstruktivni kritiki tovariški, da skupno iščemo najboljše pot za čimekonomičnejše in pravilno poslovanje in ne, da iščemo lastnih uspehov za vsako ceno tudi na škodo druge ediniče.

Odkrita kritika poslovanja podjetja je konstruktivna in vodi k zboljšanju, pri tem pa naj bo tudi naše lastno delo tako, da ne bo povzročalo kritike drugih. Če homo poleg strogega lastnega interesa imeli vedno tudi posluh za osnovne interese celotnega podjetja, potem bo nov ekonomski princip kljub zaostrenim odnosom tovariški in bo vodil le k novim uspehom naših ekonomskih enot in k boljšim prejemkom naših delovnih ljudi, bo pa hkrati tudi zagotovil napredek vsega podjetja.

Inž. Alfred Peteln

zaostriamo zahtev, zakaj ne ustavimo tam del, kjer ne plačujejo; zakaj... zakaj... zakaj...!

Mi pa vemo da z vsakim dnem, ko ne betoniramo, z vsakim dnem, ko ne delamo, kakor bi morali, izgubljamo toliko in toliko sto tisočev dinarjev, ki jih podjetje potrebuje za svoje normalno življenje, za plače delavcev, za stroje, ki so dotrajali itd. Prepotrebna kri z vsakim zastojem del odteka, zelo težavno in dolgotrajno delo je izgubljeno nadomestiti. Taki investitorji pa nam odpirajo nove in nove žile.

Edini izhod, edina pot je skoncentrirati vse moči, izvleči se na tak ali drugačen način iz tega nemogočega položaja in zaostriti do skrajnosti odnose do nekorektnih investitorjev. Le tako nam bo omogočeno normalno življenje, normalno delo, ki je tako potrebno za uspeh podjetja.

Ing. Branko Vasle

Novi delavski svet gradbenega vodstva Celje. V sredini sedi šef gradbenega vodstva tov. inž. Srečko Cvahte. Na levi predsednik delavskega sveta tov. Franc Skrabelj, na desni predsednik sindikalne podružnice tov. Lojze Mrzel, na skrajni desni predsednik upravnega odbora tov. Berto Praprotnik

T A M E S E C

Nove možnosti GRADNJE STANOVANJ

LJUBLJANA — sindikalna podružnica gradb. vodstva Ljubljana je organizirala množični izlet v Postojno. Udeleženci, ki jih je bilo kar lepo število, 92 članov z vseh stavbišč, so si ogledali Postojnsko jamo in okolico Postojne. Peljali so se z vlakom. Podružnica je za izlet prispevala polovico stroškov prevoza.

Ob koncu avgusta je sindikalna podružnica razpravljala o pripravah za športni dan Gradisa. Sklenili so, da se bodo udeležili vseh panog tekmovanja ter zadolžili za posamezne panoge naslednje tovariše: kegljanje: Ivan Praprotnik, streljanje: Ivan Palfi, šah: Jane Pančur, odbojka: Mirko Novak, nogomet: Ivan Obadič, kros: Drago Janušič, balinanje: Maks Zajc, kolesarjenje: Maks Mlakar.

Razpravljali so tudi o prostovoljnem delu za počitniški dom v Poreču. Po predlogu nekaterih članov naj bi vsak član kolektiva napravil vsaj 10 udarniških ur. Prav tako se bodo drugo nedeljo udeležili prostovoljnega dela.

Ko je bilo govora o centralni proslavi ob priliki 15-letnice obstoja podjetja, so bili nekateri člani mnenja, naj se centralne proslave udeležijo člani procentualno glede na število zaposlenih in po pet članov iz vsake edince. Nogometni aktiv pa je priredil dvodnevni izlet v Čakovec, kjer so odigrali več tekem. Prevozne stroške je plačala podružnica.

CENTRALNI OBRATI — sindikalna podružnica je razpisala anketo o nagrajevanju in zadovoljstvu delavcev na delovnih mestih. Rezultati ankete so bili sorazmerno slabi, saj je odgovorilo le 35,06 odstotka zaposlenih.

LJUBLJANA — V veliki dvorani centrale je bila nedavno seja sindikalnega odbora podjetja. Na seji je direktor podjetja ing. Keržan tolmačil uspehe polletne bilance, ing. Marko Bleiweis pa je poročal o delu in ustanavljanju ekonomskih enot.

Odborniki so razpravljali tudi o organizaciji športnega dne ter sestavili program tekmovanja in izvolili komisijo. Razdelili so tudi kvoto sindikalnim podružnicam.

Tako prejmejo sindikalne podružnice:

	din
Maribor	614.098
Celje	651.543
Ljubljana	617.093
Zalog	159.551
Ravne	248.634
Jesenice	232.907
CO Ljubljana	232.907
Betonarna	149.780
Direkcija	79.383
CO Maribor	133.304
Koper	164.758
Skofja Loka	104.846
Kranj	118.000

Zaradi hude stanovanjske stiske, v kateri so naši delavci kljub velikim naporom, da bi se je rešili, je treba znova pregledati možnosti, kako bi se dalo v današnjih razmerah od pomoči tej nädlogi.

O tem sta pred nedavnim razpravljala osrednji delavski svet in upravni odbor podjetja. Razpravljali pa so o tem tudi organi delavskega samoupravljanja edinic. Vsem je jasno, da je treba nekaj ukreniti in nekaj konkretnega storiti, ne pa čakati. Tudi uprava podjetja je bila istega mnenja.

V eni izmed številk Gradisovega vestnika v začetku letošnjega leta je bil objavljen članek o zadrugi gradnje stanovanj, katere namen naj bi bil, da bi za stroške gradnje ne prispevali le skupnost s svojimi namenski kreditnimi skladi ampak tudi vsi tisti kandidati, ki bi se vključili v zadrugo. Formalnosti, ki jih je treba za tako zadevo napraviti, smo že opravili pri pristojnih organih, toda v upravi kreditnega sklada so povedali zastopnikom našega podjetja, da denarja nimajo, da pa se bo položaj bistveno zboljšal prihodnje leto.

To je bil mrzel tuš za organizatorje zadruga, kot temu pravimo. Pričakovali smo pomoč prav tam, saj je znano, da prispeva sklad na osnovi licitacij polovico sredstev, potrebnih za gradnjo. Tako je zadruga misel pri nas nekako »zamrznila« in čakamo na lepše vreme, da bi jo oživili. Ker pa obstoječih stanovanjskih problemov, ki jih ni malo, ne moremo prezreti, je upravni odbor podjetja naročil upravi, naj pregleda še druge možnosti in pota, da bi naši delavci vendarle prišli do stanovanj.

V centrali podjetja je bil zato predzadnji dan julija sestanek najvidnejših predstavnikov podjetja, ki naj bi proučili probleme gradnje stanovanj za naše delavce, ter ugotovili, katera pot je najkrajša, da bi nas pripeljala iz sedanjega položaja. Ob tej priložnosti naj spomnimo vse bralce in interese za zadrugo granjo na nekaj dejstev. Eno izmed njih je, da se je 19 članov kolektiva vpisalo pri Zavodu za zadrugo stanovanjsko gradnjo v Ljubljani in že vplačalo lastno udeležbo v višini 15% predračunske vrednosti stanovanjske

enote, za katero so sklenili pogodbo. Delavski svet podjetja je na enem izmed zasiedanj že potrdil, da bo za te kandidate plačal zahtevani delež podjetja. Seveda pa tega denarja nismo mogli precej plačati, ampak šele potem, ko smo sredstva iz lanskega leta razporedili. To pa se je zgodilo po odobritvi zaključnega računa za lansko leto. Takrat pa se je izkazalo, da je denarja le pet in pol milijona dinarjev, kar je premalo tudi za te člane kolektiva, ki so vpisani pri Zavodu za zadrugo gradnjo stanovanj pri OLO Ljubljana. Potemtakem podjetje samo nima dovolj denarja, da bi prispevalo k zadrugi gradnje stanovanj na tej osnovi (preko Zavoda). Če pa za te interese do konca avgusta ne bi plačali deležev, bi Zavod sklenjene pogodbe storniral in dobili bi 19 novih prosilcev za stanovanja z nerešenim stanovanjskim problemom.

Kakšne so torej možnosti? Zakon o finansiranju stanovanjske gradnje predvideva več možnosti, od katerih je ena ustanovitev zadruga, druga pa ta, da organiziramo hranilno službo v podjetju ter na podlagi vplačanih sredstev s strani interesentov ter de-

leža podjetja kupimo s pomočjo kreditnega sklada stanovanja, ki jih sklad gradi in po licitacijah tudi prodaja.

Mimogrede naj omenim, da terja zakon, naj bo zadruga samostojna gospodarska organizacija, kar pa nam v sedanjem položaju sploh ne ustreza in mi ne moremo zadostiti veljavnim predpisom glede tega. Torej lahko zadrugo le registriramo in — čakamo.

Druga možnost je v organizaciji hranilne službe. Ta je sprejemljiva tudi za nas in nudi boljše perspektivo. Trenutno je treba z organizacijo sicer še nekaj počakati, ker bo Mestna hranilnica odprla poseben odtok, kjer bi se ta sredstva zbirala. Dokler ni to urejeno, moramo le počakati, oziroma interno sprovesti in pripraviti vse, kar lahko že sedaj storimo.

Sedaj pa še nekaj oblikah varčevanja. Na svojem drugem zasiedanju je delavski svet podjetja sprejel in potrdil dopolnitve Pravilnika o dodeljevanju stanovanj s tem, da je dodal pogoji, ki ga morajo izpolniti vsi tisti, ki bi se vselili v hišo, ki jo je zgradilo naše podjetje za naše

delavce. Plačati morajo namreč 6% predračunske vrednosti stanovanja. Kdor tega pogoja ne izpolni, se ne bo mogel vseliti.

Ta sredstva se bodo obračunavala pri najemini in predstavljajo tako imenovano predplačilo na stanovanjsko pravico. Uporabljalo pa jih bo podjetje za nadaljnjo gradnjo stanovanj. Ker pa denarna sredstva posameznih interesentov le niso tako velika, da bi jih mogel plačati vsak brez posebne škode za svoj standard, je ena izmed oblik tudi ta, da organiziramo nadurno delo, njegov finančni efekt pa prenesemo na skupni konto. Tako lahko varčujejo posamezniki kakor tudi edince, kjer bi se mogli tako samostojneje lotiti urejanja stanovanjskih problemov.

Takšen je torej položaj sedaj. Možnosti, ki smo se jih posluževali doslej, so odpadle, nove oblike pa se še niso uveljavile. Upamo, da bomo čimprej prebrodili začetne težave pri uveljavljanju zakona o finansiranju stanovanjske izgradnje kakor tudi začetne organizacijske težave v našem podjetju ter uresničili naše načrte glede gradnje stanovanj za delavce.

Milan Surk

Smrtna nesreča v gramoznici

Dne 16. avgusta je v gramoznici gradbenega vodstva Maribor tragično preminul 38 letni polkvalificirani strojnik Ignac HOZJAN. Pri podjetju je bil zaposlen od leta 1948. Pokojnik je bil iz Velike Polane.

Kritičnega dne je okrog pol sedme ure pričel z delom. Ker je gramoznica urejena po vseh sodobnih predpisih za pridobivanje gramozja, je lahko vse operacije v zvezi z izkopom in transportom opravljal sam. Izkop je tako urejen, da delavec s skreperjem naklada gramoz v za to pripravljene bunker. Pri tem je vdolbel v plasti gramozja tudi do 15 m dolge 2 m široke in do 10 m visoke kanale. V te kanale pa je bil dostop prepovedan.

Kljub prepovedi je pokojnik še iz nepojasnjenih vzrokov stopil v ta kanal ter približno v sredini kanala zapičil v gramoz železni drog, kar je postalo zanj usodno. Nenaodoma se je zrušila nanj plast gramozja okrog 30 m³, ga podsula in zadušila. Vodja gramoznice tov. Zupančič, ki ta trenutek ni bil v bližini, je kmalu nato opazil, da tov. Hozjana ni pri stroju. Skočil je na njegovo delovno mesto in v kanalu opazil, da izpod gramozja gleda njegova desna roka. Ne oziraje se na obstoječo nevarnost je skupno z drugimi delavci z golimi rokami skušal odkopati ponesrečenca. Odkopali so mu le glavo, toda bilo je že prepozno.

Ker je obstajala nevarnost, da se vsak čas zruši nova plast gramozja, je vodja gramoznice poklical gasilce iz Dogaša in pozneje še poklicne gasilce iz Maribora.

Pokojnik je bil v podjetju zelo dober delavec in priljubljen. Na zadnji

poti so ga spremljali člani kolektiva Gradbenega vodstva Maribor in Centralnih obratov. Pri odprtem grobu se je od pokojnika poslovil šef Gradbenega vodstva Maribor tov. ing. Borut Maister.

Sindikalna podružnica v Mariboru je za prvo pomoč izročila ženi 30.000 din, šoferji pa so zbrali 21.000 din.

Pokojnik je zapustil ženo in dva nepreskrbljena otroka. Pokojnega Hozjana bomo ohranili v trajnem spominu, ženi in sorodnikom pa naše iskreno sožalje.

Opomba: Ta težka nesreča, ki je žal zahtevala mlado žrtev, naj bo v opozorilo in v opomin vsem, da ne opustimo varstvene predpise in se ne zadržujemo na mestih, ki so nevarna in prepovedana.

L. C.

V ZASLUŽEN POKOJ

Dne 31. julija je odšel v zasluženi pokoj tov. Spacapan Boleslav, zidar, roj. 16. 12. 1899 v Ozeljanu.

Pri podjetju Gradis se je zaposlil 9. 8. 1946. Delal je na vseh večjih stavbah v Ljubljani, ob potrebi pa je bil vedno pripravljen iti na delo za krajši čas tudi izven Ljubljane.

Kot strokovno dober visokokvalificiran zidar je skrbel za vzgojo vajencev in mladih kadrov.

Želimo mu, da bi zdrav užival zasluženi pokoj še mnogo let.

NESREČA NIKOLI NE POČIVA

Jalšovec Jakob, pomožni delovodja na stavbišču Radca gr. v Ljubljani, je hotel kontrolirati vzdigavanje lesenih vložkov. Vzdigavanje se je vršilo na 2 m visokem odru, postavljenem na betonski plošči. Na oder se je povzpел kar po ograjdu odra brez lestev, pri tem pa mu je spodrsnilo, da je s telesom udaril ob rob ograjdu odra in si poškodoval rebra tako močno, da je boloval 18 dni.

Do nesreče ne bi prišlo, če bi šel na oder po lestvi. Ker pa je svojim podrejenim dajal slab zgled, jim je tudi dokazal, kaj se zgodi tistemu, ki pri delu prezira varnostne ukrepe.

Biškup Stefan, delavec na stavbišču Rozeta II v Siški gr. v Ljubljani, je med tem, ko je zajemal malto z japanerja, stal na japanerju. Ker japaner nima primernega stojišča, mu je spodrsnilo, da je padel. Pri padcu se je udaril na levo koleno. Zaradi dobljene poškodbe je boloval 3 tedne. Do nesreče je prišlo, ker se delavec ni pričel običajnega načina dela in napravil ustreznega odra, na katerem bi stal pri razkladanju malte.

Alibegič Alaga, delavec na stavbišču Bolnica DSNZ Siska, gr. v Ljubljani, je 14. VII. sodeloval pri prevozu 16 m transportnega traku iz SIP na stavbišče. Med prevozom se je z osi traku snelo kolo, ker se je zlomil svornik in stisnilo Alibegiča za koleno leve noge. K sreči je dobil le manjše poškodbe. Do nesreče ne bi prišlo, če bi bili izvedeni vsi potrebni varnostni ukrepi.

Rekič Ardo, delavec na stavbišču Vajeniška šola, gr. v Ljubljani, je bil 13. VII. zaposlen pri prevozu betona z japanerjem od mešalca do dvigala. Ker potl, po kateri je vozil, ni počistil, je zapeljal na kos odpadnega lesa, kar je povzročilo sunek. Pri tem ga je krmilo udarilo v roko in mu jo poškodovalo. Če bi bila pota na stavbišču počiščena, bi takih in podobnih nesreč ne bilo.

Sever Drago, tesar na stavbišču Stolpnice, gr. v Ljubljani, je niveliral v kotlarni, medtem pa je drugi delavec na višjem delu kotlarne prinesel podporo in jo odvrgl, ne da bi se prej prepričal, če je kdo v bližini. Odvržena podpora je Retiču padla na hrbet.

Kaizer Anica, delavka, zaposlena na stavbišču gradb. vodstva je v soboto, 16.

VII. pospravljala po stavbišču odpadni les. Ker je bila bosa, se ji je žebelj zadržal v nogi, da je morala iskati zdravniško pomoč.

Butja Ivan, delavec na stavbišču gradb. vodstva Maribor je 19. VII. vozil z japanerjem beton na po tleh položenih ploščah. Med vožnjo je kolo japanerja zdrsnilo s ploha, ročica pa je roko delavca pritisnila ob vratni pođob. Pri tem je dobil manjše poškodbe.

Draganič Milan, tesarski vajenec je 7. VII. na stavbišču Železniških delavnic, gr. vodstvo Celje, stal na lestvi in vezal opaž. Lestve je bila postavljena ob progi premikalnega stroja. Ob premiku stroja se je lestev prevrnila, vajenec pa si je pri padcu zlomil levo roko.

V takih primerih je delovodja dolžan preskrbeti za varnost delavcev s tem, da se promet, kjer se dela, ne da drugače izvršiti, prekine.

V nasprotnem primeru pa določiti drug način dela in prepovedati postavljanje lestev ob tirih, na katerih se obratuje. Dolžnost delovodje je tudi, da na taka delovna mesta odreja bolj izkušene delavce in ne vajencev ter da tudi posebna navodila glede varnosti.

Zuran Anton, delavec na stavbišču gradb. vod. Maribor se je v ponedeljek 1. VIII. zjutraj ponesrečil, ko se je peljal s kolesom na delo. Na ovinku mu je na kamenju spodneslo kolo, da je padel. Pri padcu si je poškodoval levo roko in nogo.

Vodušek Justin, delavec zaposlen na stavbišču Tovarne usnja Soštanj, gr. v Celje, je v ponedeljek 18. VII. pripravil voz za prevoz železa. Pri tem mu je težji tram padel na nogo in mu jo poškodoval.

Bogatin Ivan, mizar je bil na stavbišču Lesce, gradb. Jesenice v ponedeljek 18. VII. zaposlen pri ravnanju stebrov v višini 7 m. Čeprav je bil opozorjen od članov komisije HTZ gradbišča, da mora pri tem delu uporabljati varnostni pas, tega ni hotel, ker je smatral, da to ni potrebno in da ga pas pri delu ovira. Ze naslednji delovni dan po opozorilu je padel s stebra in dobil poškodbe, za katere je boloval 14 dni.

Dolžnost delovodje je, da zaposlene, ki odklanjajo uporabo osebnih zaščitnih

sredstev, opozori, da je uporaba obvezna, v nasprotnem primeru pa jih mora odstraniti z delovnih mest, kjer bi se brez uporabe teh sredstev lahko ponesrečili.

Kozina Jože, miner, zaposlen pri izkopu gradbene jame za vodnj rezervoar na stavbišču Bled, grad. Jesenice, je hotel v ponedeljek 27. VI. odstraniti samokolnico, ki jo je nekdo pustil na razkladalnem prostoru žižnice. Ko je potegnul samokolnico nazaj, on pa je bil obrnjen naprej, ni opazil, da je na robu 3,80 globoke nezavarovane jame Padel je v jamo, si zlomil nogo in udaril na čelo.

Do nesreče je prišlo zaradi ne previdnosti in opustitve varnostnih ukrepov pri zavarovanju jame.

Jesenšek Stanko, zidarSKI vajenec na stavbišču Hotel Sloboda-Bled, gradb. Jesenice, je bil v četrtek 14. VII. zaposlen pri izoliranju opornega zidu z vročim bitumenom. Pri delu ni imel zaščitnih rokavic in mu je vroča smola brignila in poškodovala desno roko nad zapestjem. Delovodja oziroma tisti, ki mu je bil vajenec direktno podrejen, je bil dolžan poskrbeti, da vajenec ne dela brez potrebne osebne zaščitne

Plavšič Slavku, delavcu zaposlenemu pri izkopu kanala na gradb. Kranj, je padel na glavo kamen in mu jo ranił, ko je metul material iz jarka. Ko bi nosil zaščitno pokrivalo, na kar je bil delovodja že večkrat opozorjen, bi delavec ne bil poškodoval.

Zališ Alojz, zaposlen pri betoniranju betonskih blokov za obalni zid na gradb. Koper, je šel v torek 21. VI. po skornje, ker je delal v svežem betonu. Pri tem se je spotaknil in padel v odprtino v betonskem bloku, puščeno za sidranje ob prenosu. Pri padcu je dobil poškodbe, za katere je zdravnik predvidel mese dni bolovanja.

Vodstvo stavbišča je bilo pred padcem opozorjeno, da morajo odprtine zaščititi s primernimi pokrovi ali ograjami.

Prosič Osman, delavec je v torek 12. VII. na obratu gradb. polizdelkov v Lj. pomagal pri razkladanju betonskih nosilcev z vilicarjem. Ko je hotel prebrčiti zdrseno nosilca z dvigala, si je poškodoval desno roko.

S. J.

S križcem je označeno mesto, kjer se je ponesrečil pokojni Ignac Hozjan. Njegovo delovno mesto je bilo ca. 12 metrov oddaljeno od mesta nesreče

Vsakomur po njegovem delu

Letos v začetku leta smo se lotili naloge, da vsa dela, kjerkoli je to le mogoče, izvajamo in plačujemo po učinku. Bilo je rečeno, da je povsod, kjer je le mogoče uporabljati naš akordni cenik, pri delih pa, za katera ta ne predvideva postavk, je določiti normative komisijsko. Lahko rečemo, da smo v tej akciji uspeli, čeprav v nekaterih enotah procent še ne zadovoljuje. Primerjajmo odstotek del, ki so bila nagrajena po učinku junija 1. 1959 in 1. 1960.

Enota	Odstotek del po učinku	
	Junij 1959	Junij 1960
»Gradis« gradbišča	48,24	77,66
Gr. v. Ljubljana	50,27	85,28
Gr. v. Maribor	40,51	81,88
G. v. Celje	60,25	85,75
Gr. Jesenice	47,60	59,95
Gr. Ravne	48,75	76,99
Gr. Koper	35,98	55,35
Gr. Zalog	55,51	59,95
Gr. Kranj	—	57,95

Povprečno se je torej procent del v akordu dvignil v primerjavi z 1959 za 59%, kar je zelo lep rezultat. Ker se številke nanašajo na vse zaposlene, torej tudi na uslužbence, lahko trdimo, da so na vseh gradbenih vodstvih in na gradbiščih Ravne praktično vse akordirali, kar se akordirani da. Ne zadovoljuje pa rezultat na gradbiščih Jesenice, Koper, Zalog in Kranj.

Poglejmo, kako je s porastom produktivnosti dela. Za produktivnost dela označujemo v Gradisovi praksi vrednost gradbenih del na delovno uro zaposlenega. Primerjajmo polletja leta 1959 in 1960.

Enota	Porast produktivnosti (din/ura)		
	Produktivnost 1959	Produktivnost 1960	Porast %
Gradis gradb.	371	457	118
Gr. v. Ljublj.	405	444	110
Gr. v. Maribor	285	457	155
Gr. v. Celje	344	451	125
Gr. Jesenice	475	516	108
Gr. Ravne	315	467	148
Gr. Koper	458	477	104
Gr. Zalog	300	375	124
Gr. Kranj	—	448	—

Ko po omenjeni metodologiji izračunavamo produktivnost dela, se zavedamo, da ima tak račun vrsto pomanjklivosti in da bi bilo treba upoštevati predvsem značaj del, razen tega pa še stopnjo mehanoopremljenosti, pomožne obrate itd. Vendar je gotovo, da kljub vsem pomanjklivostim ta številka le nekaj pove. Predvsem pa lahko ugotovimo, da se je zaradi povečanja odstotka del v akordu izdatno povečala produktivnost dela. To brezdvomno dokazuje primer Maribora in Raven, pa tudi v nasprotnem smislu Kopra in Jesenic.

Zanimivo je sedaj še, kako je bilo z bruto osebnimi dohodki na delovno uro v prvem polletju lani in letos.

Enota	Osebnih dohodki na delovno uro (din)		
	Din/uro 1959	Din/uro 1960	porast %
Gradis gradb.	81,0	101,7	125,5
Gr. v. Ljubljana	85,6	100,8	120,5
Gr. v. Maribor	79,5	108,1	135,5
Gr. v. Celje	78,5	99,0	126,0
Gr. Jesenice	80,5	104,5	129,8
Gr. Ravne	79,5	101,0	127,0
Gr. Koper	102,8	116,5	113,5
Gr. Zalog	76,7	97,5	127,5
Gr. Kranj	—	106,5	—

Te številke dokazujejo, da se je urni osebni dohodek znatno povečal, kar gre predvsem na račun večjega odstotka dela po učinku. Pri tem pa moramo imeti pred očmi, da je razen z delom po učinku mogoče povečati urni osebni dohodek tudi s povišanjem tarifnih postavk, kar pa seveda ne more samo po sebi pozitivno vplivati na produktivnost dela. Pri primerjavi porasta produktivnosti in urnega zaslužka je seveda upoštevati, da dobi pri nas vsak, kdor dela po učinku in izpolnjuje normo, za 10% večjo tarifno postavko.

Na podlagi primerjave teh tabel moremo oceniti primer gr. v. Maribor, gr. v. Celje, gradb. Ravne kot zelo pozitiven, nikakor pa ne moremo biti zadovoljni s primerom gradb. Jesenice in gradb. Koper, kjer so produktivnost in odstotek del po učinku porasli najmanj, urni zaslužek pa vsaj v primeru Jesenic največ, verjetno zaradi povečanja tarifnih postavk.

Ce delimo odstotek povečanja produktivnosti z odstotkom porasta urnih zaslužkov, dobimo sledeče koeficiente:

Gradbišča povprečno	0,94
Gradb. v. Ljubljana	0,91
Gradb. v. Maribor	1,12
Gradb. Celje	0,99
Gradbišče Jesenice	0,85
Gradbišče Ravne	1,16
Gradbišče Koper	0,92
Gradbišče Zalog	0,97

Te številke nazorno prikazujejo in potrjujejo prej rečeno.

Poglejmo se, kako je s povprečnim prekoračevanjem norm. Za junij 1960 je naša evidenca zaznamovala naslednje številke:

	%
Gradbišča Gradis	18,0
Gradb. v. Ljubljana	18,8
Gradb. v. Maribor	8,6
Gradb. v. Celje	16,8
Gradbišče Jesenice	29,7
Gradbišče Ravne	8,5
Gradbišče Koper	44,9
Gradbišče Zalog	51,8
Gradbišče Kranj	25,5

Ce vse zgoraj navedene rezultate primerjamo med seboj, lahko naredimo vrsto zanimivih zaključkov. Predvsem so nenormalno in nepravilno velike razlike v prekoračenju norm med enotami. Razumljivo je, da je povprečje presežka večje tam, kjer je odstotek del v akordu manjši, vendar so tudi tu razlike odločno prevelike. To more biti le tako, da se veljavne norme na nekaterih gradbiščih ne uporabljajo pravilno in da so komisijsko postavljeni normativi čisto nerealni.

Ze ko smo šli v kampanjo, da se vse dela v akordu, smo se zavedali, da bo do takih anomalij prišlo. Ze takrat smo rekli: Najprej akordirajmo vse, potem bomo pa odpravljali napake, ki se bodo pri tem pojavile. Sedaj je čas za to. Upravni odbori edinic in aparat centrale bo moral nastali položaj dobro proučiti, izvršiti številne kontrole in napraviti primerne ukrepe. Ne gre za striženje

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš. — Tiska tiskarna »Toneta Tomšič« v Ljubljani. — Izhaja mesečno.

norm ali za šipanje zaslužkov, kar se zdi ta previsok. Gre za to, da bodo norme realne in obračuni akordov pravilni.

Posebej pa je zato opozoriti na to kolektive v ekonomskih enotah. V teh je namreč skupni osebni dohodek določen ne glede na to, kakšne so tarifne postavke. Ker se presežek deli v sorazmerju z zaslužkom po času in učinku, dobi tisti, ki je iz kateregakoli razloga na nepravilen način že prejel preveč, zopet več kot drugi in to na račun drugih.

Zato naj strokovni sveti ekonomskih enot v lastnem interesu na svojih tedenskih sestankih analizirajo vsak akord posebej, vsakomur po njegovem delu!

Ing. Jože Uršič

Obiskal sem Gorenjski sejem

Slaba reklama za nas

Sem gradisovec in kot veliko podjetje imamo svoj časopis. Ker izhaja le enkrat mesečno, težko čakam nanj. V njem rad prebiram razne članke o uspehih našega podjetja. Tako spoznam, kaj in kje delajo naši ljudje, kajti raztreseni smo širom po državi. Tokrat sem se tudi jaz odločil, da bom nekaj napisal.

Velika reklama in lepa nedelja sta me zabolila v Kranju, kjer sem si z majhno skupino prijateljev ogledal »Gorenjski sejem«. Res je, da imamo v državi veliko razstav in sejmov,

Po delavce za gradbišče v Kranju smo šli daleč v Medžimurje. Skupina delavcev ob odhodu iz Gardinovca. Slovo od doma je bilo težko, toda človek se vsega privadi

Kaj je in kaj bo

s kegljiščem v Šoštanju

Ni dolgo tega, kar smo obiskali Velenje in se kar nismo mogli načuditi veliki gradbeni rasti ter sodobnemu zunanemu videzu, pa nas je mimogrede, seveda zaradi nujne potrebe — Topolinu je primanjkovalo hrane, dobiš jo pa le 6 km vstran — pripeljala pot še v hitro razvijajoči se Šoštanj.

Takoj naj čestitamo šoštanjskemu kolektivu Gradisa, saj je v največji meri prav on »povzročitelj«, da se je Šoštanj glede na sodobne gradnje vsaj v zadnjem času nekoliko bolj približal sosednjemu Velenju.

Toda ne bi bili popolni v svoji stroki in ne pravi športu vdani, če se ne bi vmes srečali še z enim »naše kriv«, s prijateljem Marjanom. Ta je bil seveda vesel našega obiska, češ tudi kakšen mož peresa (se pravi novinar) je zaželen, ki se zavzema za poživitev telesne vzgoje med Gradisovci v tem Zgornjesamskem središču. Še posebej pa sam kot še aktivni kegljač za urejeno športno kegljanje, ki se je v Šoštanju nekoč že lepo razveto.

Zaupali smo mu svojo željo, da bi si radi ogledali kegljišče, o katerem smo že pred leti, takoj ko so ga zgradili, slišali same ugodne stvari. To dvostezno kegljišče zgrajeno leta 1952 sredi delavskega naselja tik ob začetku Šoštanja, je bilo ponos Šoštanjčanov in tistih Gradisovcev, ki so ga zgradili in začeli na njem sistematično vadbo v športnem kegljanju, pa tudi na sploh so ga uvrščali med najboljša in najlepše gradena kegljišča v Sloveniji.

»Kar z menoj, samo, da ne boste razočarani«, je Marjan ugodil naši želji.

Razočarani? Čemu naj bi bili? To vprašanje nas je motilo, dokler ni smo prišli v notranjost zgradbe, kjer je kegljišče. Prvi vtis nam je razjasil precej. Sedli smo za ograjo dvosteznega kegljišča in opazovali precej živahno vrvenje na stezah. Pripznaniti moramo: nismo bili navdušeni — niti kot časnikarji, še manj kot kegljači. To kegljišče je bilo nekoč zares lepo in prav dobro urejeno. Se sedaj je videti nekaj ostankov

toda žal ni mogoče, da bi si vse ogledali. Pogosto zamudimo celo take, ki bi nam lahko koristile. In sedaj se sprašujemo, kaj je pravzaprav sejem? Sejem ni nič drugega kot množična organizacija različnih podjetij, ki razstavljajo svoje izdelke, sklepajo pogodbe in med seboj konkurirajo.

Na »Gorenjskem sejmu« so v glavnem sodelovala podjetja iz Gorenjske. Ko sem hodil po razstavnem prostoru, sem ogledoval predvsem izdelke velikih kranjskih tovarn. Ne-

nadoma sem med razstavljenim elektromaterialom zagledal tudi izdelek našega podjetja. Z velikim veseljem sem hotel prijateljem povedati, da to mi izdelujemo, ko sem začuden utihnil. Besede mi niso hotele v jezika. Naj vam povem, da je bilo razstavljeno konzolno dvigalo 250 kg skupno s posodo. Ne vem, kdo ga je dal razstaviti. Doigalo ni bilo novo, temveč že rabljeno. Bilo je prav tako, kot da bi pravkar prišlo na popravilo v delavnico. Bilo je umazano. Gotovo je bilo vzeto kar z gradbišča. Mogoče je bilo celo neuporabno. Srečen sem bil, da moji prijatelji tega niso opazili. Seveda, listek pod razstavljenim predmetom z napisom »Gradis« je bil prav majhen in zato si lahko vse hitro prezrl. Naglo sem krenil naprej in se še enkrat ozrl v kot, kjer se je nap ovršini enega kvadratnega metra nahajal naš izdelek. Opazil sem, da se ljudje zanj niso zmenili. Kako pa naj bi se, saj poleg razstavljenega predmeta ni bilo nobenega pojasnila, niti fotografije, ki bi prikazala namen in uporabo doigala. Bil sem osramočen in potr. Vse, kar sem takrat doživel, se mi je globoko vtisnilo v spomin in tega gradisovec ne bom zlepa pozabil.

Vprašujem se, če smo že kdaj razstavljali. Videl tega še nisem. Tudi naša reklama je zelo majhna. Tu pa tam jo lahko dobiš v časopisu in na ljubljanski železniški postaji. Zakaj ne gre več naših izdelkov na trg? Saj izdelujemo razne stroje, gradbene naprave in veliko gradimo. Smo tudi med prvimi, ki so začeli z montažno gradnjo stanovanj, da bi tako čimhitreje gradili. Moje mnenje je, da bi bilo najbolje, če bi se ustavili pri serijski proizvodnji.

Zaželeno bi bilo, da bi se v podjetju ustanovila komisija, ki bi priiskovala material za razstave. Zakaj ne bi mogli imeti svojega paviljona? Narediti naj bi makede in prospekte naših proizvodov, ker bi tako lahko seznanjali ljudi z našimi uspehi pri delu.

Franc Pihlar

Bila sta v Ankaronu

Upravni odbor in sindikalni odbor je sklenil, da pošlje od 15. do 20. julija na sindikalne stroške v počitniški dom v Ankaronu dva zaslužna člana iz objekta. To sta bila Anton DOLENC KV gaterist in Jakob KOŽUH PK delavec na lesnem skladišču.

Tov. Dolenc je v podjetju že od 1945. leta in je eden od 15 letnikov podjetja, tov. Kožuh pa se je zaposlil v obratu 1948. leta. Po preživetem dopustu v Ankaronu sta se oba prav zadovoljna in dobro razpoložena vrnila z dopusta in oba prvič preživela 7 dni med Gradisovci v svojem domu.

Obenem se najlepše zahvalujeta sindikalni podružnici za lep, koristen in nepozaben dopust.

Pavel Zontar

Namesto 20 samo 15 dni

Zadnjemu zasedanju delavskega sveta v Mariboru je prisostvoval ves tehnični kader. Bilo je izredno živahno.

Po poročilu tov. Janžekoviča o polletni bilanci se je razvila temeljita razprava. Ceravno smo dosegli v tem polletju boljši uspeh kot v lanskem letu oziroma v istem razdobju lani, so razpravljali, da bi še izboljšali uspehe v drugem polletju. Največ je bilo govora o transportih, ki so ogromni ter tako nekatere sektorje preveč obremenjujejo. Ze večkrat so na raznih sestankih razpravljali o kontroli in obračunavanju prevozov. Predvsem je precej nekontrolirane stojine, ki bi se s pravilno evidenco lahko znatno zmanjšala. Predlagali so uvedbo še ene kopije dobavnice ali poročila, ki bi prišel v roke sektorskega, da bi imel kontrolno glede obremenitev s prevozi.

Razpravljali smo tudi o ekonomskih enotah. Prva naša ekonomska enota Silosi za mlinsko podjetje Maribor je predvideno delo za 20 dni opravila v 15 dneh. Finančni uspeh še ni izračunan. Betonirali so po posebnem sistemu, ki so ga uporabili prvič v naši državi, to je s posebnimi opazi, ki so jih dvigali sprouti z dvigalkami.

Clane delavskega sveta ter druge povablence je zanimal uspeh celotnega podjetja po gradbiščih. Tem željam je ustregel predsednik centralnega delavskega sveta tovariš Zajsek, ki je podrobno analiziral uspehe podjetja.

Vinko Vajf

Skupina članov sindikalne podružnice Gradis Ljubljana — gradbeno vodstvo Ljubljana na izletu v Postojnski jami. — Takih izletov si želimo še več

Danes pa skočimo za trenutek v prostore projektivnega biroja — tu se projektirajo bodoče stavbe

Dobra mehanizacija — pol uspeha

Strojniki težke mehanizacije so zborovali

Stroji in ljudje

Uprava Centralnih obratov je poklicala v nedeljo 31. julija v Ljubljano na sestanek vse strojnike težke mehanizacije, katerega se je udeležilo 65 strojnikov. Poleg strojnikov so bili navzoči tudi vsi strojni referenti naših edinic in kot edini zastopnik gradbenikov našega podjetja je samoiniciativno prišel tudi tov. Jože Lipovec, upravnik Obrata gradbenih polizdelkov. Prisotnost tov. Lipovca nam je bila, kot se je pozneje v diskusiji pokazalo, dragocena, saj nam je kot »nasprotna stranka« oziroma kot predstavnik naših »naročnikov« razvozil marsikatero za nas nerazumljivo vprašanje.

Na tem sestanku so se prvič videli med seboj vsi strojniki. Znano je

namreč, da nimajo drugače možnosti, saj se kot potujoči nomadi selijo iz kraja v kraj. Včasih nimajo niti časa, da bi se poslovili od nadrejenih na gradbišču, da bi krepko stisnili roko kuharici v menzi, zahvaljujoč se za dobro hrano, ali pa od sotovaršev, s katerimi so na gradbišču skupno delali. Samo kratek poziv po telefonu, že pobere šila in kopita, pa si »premeščeno« iz Kopra v Ravne, ali pa z Jesenic v Maribor. Pa bi nekdo dejal: »Saj zato pa imamo stroje, da jih premeščamo, kamor je potreba.« Res je, prav zato imamo takšne stroje, ki so potrebni vsem edinicom. Toda res je tudi, da so na teh strojih ljudje, ki imajo vso pravico zahtevati vsaj osnovne pogoje za primerno življenje na gradbišču, za neko pristrčnost in toploto, katero moramo že kot ljudje med seboj izmenjavati.

bila urejeno posteljo. Nemogoče je potem zahtevati od strojnikov, ki se ne morejo preko noči dobro odpočiti, da naslednji dan tudi dobro delajo. Lahko bi opisal še marsikatero zgodbo na račun našega dela, n. pr. še isto, kako se je tov. Juršič z dumperjem vozil po enem izmed sektorjev gradbenega vodstva Maribor in prosil tehnično vodjo za akordni dogovor.

NORME SO PREOSTRE

Da, posebno poglavje so akordi za stroje težke mehanizacije. Strojniki po svoje navijajo za čimboljši akordni dogovor, naši tehniki in sektorski vodje pa nimajo prakse in nočejo sestavljati akordnih dogovorov. Da bi olajšali delo sektorskim vodjem pri sestavi akorda, smo poslali vsem edinicom okvirne norme za vse stroje težke mehanizacije. Te norme imajo pri sebi tudi vsi strojniki tako, da je vedno možno doseči sporazum glede akordnega dogovora. Norme so zelo ostre, postavljene od tovarn, ki stroje iz-

KJE NAS CEVELJ ZULI?

Tov. Lipovec je v diskusiji, kjer je sodeloval, poudaril, da strojniki nadomeščajo na gradbiščih z delom na strojih tudi po sto ljudi in da se morajo oni tega temeljito zavedati v trenutku, ko stroj odpove. Nihče ni temu oporekal, nasprotno, strojnik bagra tov. Lesjak je poskočil s stola in dejal: »Tega se mi dobro zavedamo, samo na gradbiščih je za to premalo razumevanja takrat, kadar govorimo o oddajanju dela v akord, o skrbi za naše življenjske pogoje na gradbišču. V vodstvu podjetja pa premalo skrbe za dokončno rešitev stanovanjskega vprašanja naših družin.« S tem sta tov. Lipovec kot zastopnik gradbišča in tov. Lesjak kot strojnik povedala, kje koga »čevelj zuli« in to dvojje je bila tudi vsebina tega sestanka.

Poudarek tega sestanka je bil tudi na tem, da bodo strojniki težke mehanizacije najkasneje s 1. januarjem v ekonomski enoti težke mehanizacije. Do takrat pa je potrebno še marsikaj razčistiti.

KOORDINACIJA DELA

Najprej smo »oprani perilo v domači hiši«. Samokritično so strojniki govorili o nepravilnostih bodisi v delavnici, kjer popravljajo stroje in morajo strojniki ob slabem popravilu v delavnici sami pod mnogo težjimi pogoji na terenu popravljati napake delavnice. Na drugi strani pa so bili mehaniki iz delavnice mnenja, da bi strojniki lahko posvetili vzdrževanju in odstranjevanju manjših napak več pozornosti, da ne bi bilo treba za vsako malenkost klicati mehanikov iz delavnice, v katerih že itak primanjkuje dobrih delavcev.

Tudi glede akordov so se strojniki med seboj malo ostreje pogovorili. Nekateri so bili mnenja naj vsak strojnik dobi svoj akord pri skupinskem delu n. pr. bager in dumper, ali pa skreper za buldozerjem, medtem ko so drugi vztrajali, da je treba takšna dela, kjer dela skupno več strojev, oddajati v skupinski akord. Razumljivo je, da se je potrebno odločiti za slednje. Nič ne pomaga akord za vsak stroj posebej, če n. pr. bager stoji, dumperji nimajo kaj odvažati, ali nasprotno, če je bager dober, pa je dumper pokvarjen. Dogajalo se je, da so imeli strojniki posamezen akord na strojih in si niso pomagali med seboj pri okvari posameznih strojev, pa čeprav so delali v skupini, oziroma so bili vsi iz iste edince, to je Centralnih obratov. V tem primeru so bili daleč od načela »Tovarištvo je najvišji zakon socializma«.

TUDI STROJNIKI SMO LJUDJE

Ko so strojniki dobili odgovore na vprašanja glede izplačevanja terenskih dodatkov, zmanjšanih dnevnice na delih tujih naročnikov, o ločitvenih dodatkih ter še nekaj tehničnih navodil, so prešli v ofenzivo glede razmer na gradbiščih.

Strojnik dumperja tov. Tomšič je med drugim povedal tudi tole: »Vsak strojnik, ki pride na gradbišče, naj ima toliko časa prvi dan, da lahko obiše upravo edince, kamor je dodeljen, da se tam pravilno predstavi in da izve, na kateri sektor je dodeljen, kdo bo njegov predstavljeni na delovnem mestu, na koga naj se obrača glede dela, goriva in maziva, ali bo lahko delal v akordu itd. Če strojnik, ki kakor pravimo, nadomešča z delom stroja sto ljudi, potem je prav, da se nekdo od uprave na gradbišču zainteresira za strojnike, saj je lahko v četrto ure vse dogovorjeno. Res je, da imajo nekatera gradbena podjetja to urejeno. Toda zgodilo se je, da sta strojnika bagra Libeher tov. Katan in Marinič dobila prvi dan pred nočjo samo dve odeji, prespala pa sta noč v bagram. Naslednji dan pa so jih ob polnoči prebudili, ker je prišlo na gradbišče novih trideset delavcev in sta se morala umakniti s postelji in si sama postreči na žimnicah na tleh barake. Šele tretjo noč sta do-

Tovariš Martin Zajšek ni samo dober upravljavec, temveč tudi dober delavec

delujejo, upoštevajoč, da s strojem ravna dober strojnik, ki upravlja stroj pod polnim plinom. Zato je potrebno te norme popraviti od 20 do 40% navzdol in jih prilagoditi stanju stroja in terenu.

Strojniki so na sestanku skupno ugotovili, da so stroji vse premalo izkoriščeni predvsem zato, ker je delo slabo pripravljeno. Večkrat se lovijo za delo in kakšnih večjih kubatur zemeljskih del ni več. Delo je razdrobljeno zato se sektorski vodje nimajo časa ukvarjati še s sestavo akordnega dogovora in obračuna. Ne smemo trditi, da je povsod tako. Marsikateri delovodja ve, da mora stroj maksimalno izkoristiti in ga čimprej vrniti.

TUDI MI NISMO VSI ENAKI

Strojniki sami pa se bodo morali tudi potolažiti s tem, da takih gradbišč, kot so bila gradnja avtoceste v Grosupljem, Korenitki, Krškem in Dravska cesta v Podvelki ni več v podjetju. Zato bodo morali biti strojniki nekoliko strpnejši, nekoliko vpludnejši in samoiniciativni, kot so bili doslej. Vem za primere, ki ne delajo čast našim strojnikom in bi prav tako lahko gradbinci povedali svoje mnenje o strojnikih, ki samovoljno zapuščajo delo, so nedisciplinirani itd. Toda strojniki, ki so predani podjetju, predvsem tisti samorastniki, ki so prišli k nam kot nekvificirani delavci in so bili deležni celotnega razvoja njihove strokovne vzgoje, tisti so postali samozavestni, dobri upravljalci gradbenih strojev, disciplinirani in danes so to zreli fantje in moške, ki bodo poskrbeli, da bo njihovo delo cenjeno, kot je treba, tiste pa, ki tega ne razumejo, bodo morali pa temu primerno podučiti.

Ob koncu sestanka so strojniki izrazili še edino željo: organizirajte kakršnokoli akcijo za gradnjo stanovanj, strojniki bodo prispevali svoj delež, podjetje pa naj svojega. Toliko milijonov kubikov zemlje so že obrnili na vseh gradbiščih našega podjetja, dajte jim možnost, da bodo še za sebe gradili nekaj stanovanj. Dali so tudi obljubo, da bi dnevno odstopili po eno uro nadurnega dela kot samopomoč pri formiranju potrebnega stanovanjskega sklada.

S to željo je bil sestanek zaključen in s sklepom, da se v letošnjem letu še enkrat vidijo takrat, ko bodo razpravljali o pravilniku ekonomske enote težke mehanizacije.

Tone Martinšek

Če bi edince poslovale kot samostojna podjetja

Iz skupnega žepa

Iz analize tov. Bačarja je razvidno, da je bil ostanek čistega dohodka v lanskem letu za 68.819.000 din večji kot v letošnjem letu. Kje obstajajo te razlike, je že iz same tabele razvidno, predvsem pa izvirajo od dodatnega prispevka za socialno zavarovanje, izgube menz in dotacij za tople obroke, povečanih prispevkov na rezervni sklad in skupni sklad gradbeništva, dotacije osebnih motornih vozil, izplačilo ekonomskim enotam in večje izplačilo na presežne akorde itd.

Sedaj bi pa še prikazal dve primerjavi, kako bi bilo, če bi ti edinci poslovali kot samostojni podjetji. Obe edinci imata po našem internem izračunu enak finančni uspeh v odnosu na realizacijo, in sicer ena 7,4% in druga 7,2%.

1. Edinica, ki ima 7,2% finančnega uspeha po našem internem izračunu, je dosegla celotnega dohodka 431.652.751 din. Če odštete poslovne stroške, ki znašajo 304.126.617, dobimo dohodek 127.526.114. Če od tega dohodka odštete prispevek iz dohodka, ki znaša 18.778.049, dobimo čisti dohodek, ki znaša 108.748.065. Edinica pa je porabila za:

a) osebne dohodke po t. p. in po učinku	96.482.074
b) izdatke, ki bremenijo oz. dohodke, to so 2% dod. soc. zav., izgube menz, toplih malic itd.,	6.500.520
c) premije in nagrade	3.567.258
č) prispevek za rezervni sklad	1.879.070
d) skupni rezervni sklad gradbeništva	728.380
Skupaj	108.957.302

Iz tega je razvidno, da je edinica porabila 209.257 din preveč osebnih dohodkov, ker znaša doseženi čisti dohodek samo 108.748.065.

2. Edinica s 7,4% finančnega uspeha po našem internem obračunu. Doseženi celotni dohodek znaša 188.807.735. Če odštete poslovne stroške 137.109.055, dobimo dohodek, ki znaša 51.698.680 din. Če od tega odštete prispevek iz dohodka 6.839.927, dobimo čisti dohodek, ki znaša 44.858.753 din.

Če od tega odbijemo:

a) izplačane akontacije po t. p. in učinku	37.734.967
b) zgube na menzi in 2% dod. prisp. soc. zav.	2.219.220
c) premije in nagrade	884.900
č) prispevek za rezervni sklad	738.405
d) prispevek za skup. rez. sklad gradbeništva	265.313
skupaj	41.842.805

znaša torej ostanek čistega dohodka za sklade itd. 3.015.950.

Kot povsod se je šofer Peter tudi v Medžimurju hitro spoznal. V ozadju brigadir tov. Horvat z babico

Pri tej edinici je treba omeniti, da so njihovi minimalni osebni dohodki dosti višji kot pri drugih edinicah. Na splošno ugotavljamo, da je finančni uspeh 7,5% ugotovljen po naši interni delitvi v podjetju enak ničli, če ugotavljamo vsako edinico posebej po predpisani delitvi dohodka gospodarskih organizacij.

Ob koncu pa še na kratko nekaj o formiranju ekonomskih enot in izplačevanju precejšnjih razlik, kritja iz njihovih čistih dohodkov za takšna izplačila pa nimajo. Najbrž so močno skrbeli le za ekonomske enote ter le jim dajali prednost, druge objekte pa so prav gotovo zanemarjali. Imamo primere, ko presegajo enote od 30—110% izplačanih osebnih zala.

dohodkov, medtem ko je edinica kot celota izplačala že precej več dohodka, kot pa ga je ustvarila. Kdo bo kril zgubo, do sedaj nimamo nobenega zagotovila.

Ne bi pa mogli trditi, da je polletna bilanca že res pravi pokazatelj. Gotovo bo ob tričetrletni bilanci drugačna slika, a pravo podobno bo pokazala šele končna letna bilanca. Zato bi zaenkrat res ne smeli gledati preveč pesimistično, niti ne bi smeli biti preveč brezskrbni, ker groba analiza polletne bilance kaže, da smo lahko tudi malo zaskrbljeni.

Ceprav rezultati polletne bilance niso najboljši, smo vendarle na pravi poti in prihodnost bo to pokazal.

Martin Zajšek

Trije asi iz centralnih obratov... Ciril Trtnik, Jože Kramar in Polde Krašovec — še se spominjaš nazaj...

Prostovoljna gasilska četa V ŠKOFJI LOKI

V maju 1946. leta je bila ustanovljena gasilska četa v lesnem obratu v Škofji Loki, ki nepretrgoma marljivo deluje v vseh tekmovanjih, ocenjevanjih in akcijah.

Najbolj pa se je razgibala leta 1953 ob požaru, ki je povzročil večmilijonsko škodo. Od takrat je bilo mnogo več razumevanja uprave in delavskega sveta obrata za njeno delo.

Leta 1951. so dobili gasilci svoje prostore za sestanke, seminarje in orodje. Poleg gasilnega doma stoji 15 m visok stolp za sušenje cevi in bazen za vodo prostornine ca 260 m³.

Z opremo so v glavnem preskrbljeni, čeprav bi si še marsikaj želeli.

Društvo je ob svojem začetku štelo samo desetino članov kolektiva, danes pa se je število dvignilo na 26 aktivnih članov. Med temi so trije šolani gasilci in to en član in dva podčastnika.

V lanskem letu so obrat opremili s tremi talnimi in dvema stenskim hidrantoma z vso opremo, s tem so omogočene vse prve in uspešne akcije.

Vaje so redno vsak mesec, čeprav s težavami zaradi odsotnosti nekaterih članov, ki so na montažnih delih po naših gradbiščih. Glavna skrb marljivih gasilcev pa velja lesenim objektom ki so še v obratu. Toda tudi ti bodo kmalu odstranjeni, ko bodo dograjene mizarske delavnice in sanitarije.

Poveljnik gasilske čete tov. Vinko Florjančič je mnenja, da bi morali delavci bolj skrbeti za red in čistočo po delavnici in bolj paziti pri uporabi in delu z nitrolaki ter se varovati eksploziji zaradi prahu.

Solali bi radi tudi nekaj gasilcev, s čemer bi omogočili uspešnejše delo pri nadreževanju in vseh akcijah. V jeseni bodo nastopili na tekmovanjih v občinskem merilu in jim želimo največ uspeha, takega, kot smo vajeni, in to od 1. do 3. mesta.

Pavel Zontar

IVERI

Človeka ne smemo soditi po tem, česar ne zna, marveč po tem, kar zna. Nič hujšega ni, če tega ali onega ne znaš. Si pa sposoben razumeti in ti je treba le časa, da se naučiš.

ZDAJ PA ZAVIHAJMO ROKAVE

da bo prihodnje leto naš novi počitniški dom v Poreču sprejel goste

Kar tega bom povprašal, sem si mislil, ko se mi je približeval mlad fant, star kakšnih petnajst let.

»Ali mi lahko poveste, kje zida »Gradis« svoj počitniški dom? »Gradis« iz Ljubljane?«

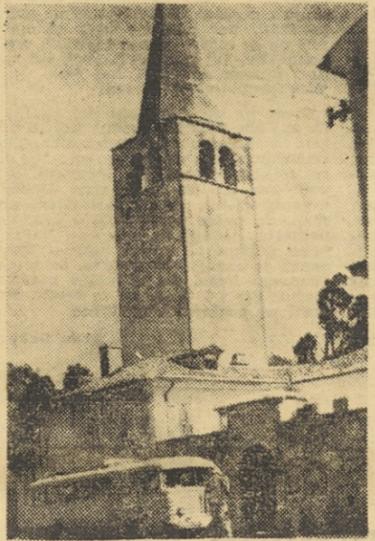
Toda svetlolasi mladenič je samo skomignil z rameni. Da ne ve, kje bi naj bil ta dom.

Vprašanje sem moral še dvakrat ponoviti, a vselej brez uspeha. Tudi ko sem povedal, da je dom v stavbi nekdanje karabinjerske postaje, ni bilo odgovora. Šele pri četrtem vprašanju sem dobil odgovor.

»Aha, v karabinjerski postaji,« je na moje vprašanje pokimal starejši možakar, z vozičkom sladoleada pred seboj. »Pojdite do obale in držite se ves čas na desno. Ko boste šli nekaj časa ob obali, boste že sami zagledali tisto stavbo,« mi je pojasnjeval.

Vse kaže, da poreška mladina ne ve dosti o karabinjerih, sem premišljeval, ko sem stopal po zapuščenih makadamski poti ob obali. Starejši pa se še spominjajo nekdanjih časov, čeprav je spomin na tista leta, ko so tudi v Poreču gospodarile črne srjace, za večino nedvomno poln bridkosti.

Na nizkem zidu ob morju so prvi in najbolj navdušeni kopalci že nastavljali svoja porjavela telesa toplim sončnim žarkom. Morje je bilo mirno, kot da bi neznana roka razlila po njegovi površini neizmerno količine olja.

Tik ob počitniškem domu se dviga edinstven zgodovinski spomenik v naši državi — najstarejša bazilika pri nas. Stara je okoli 1500 let

Nenadoma sem med hišami zagledal pred seboj stavbo, obdano z železnimi stojkami, ki jih vse bolj uporabljajo namesto nekdanjih lesenih odrov. No, zdaj sem pa na cilju, sem si takoj mislil. Tule bo »Gradisov« dom in nikjer drugje.

In res se nisem varal. Na velikem vrtu, ki se razprostira med stavbo in morjem, sem zagledal kupe kamenja in lesa, vmes pa bujne šope najrazličnejšega plevela, ki je pričal, da je bil ta svet dolga leta brez gospodarja, prepuščen sam sebi. Iz stavbe, od katere so burna vojna leta pustila samo »okostje« — gole zidove — so hiteli marljivi delavci, vsak s polno samokolnico kamenja in razpadle opeke.

Kamorkoli prideš — najprej k šefu. To je bila moja misel, ko sem iz žepa privlekel svoje revizivne, beležnične in svinčnik. Torej — k upravniku Martinšku!

Upravnika Centralnih obratov sem našel takoj v spodnjih prostorih. V temni kleti, polni prahu, je s krampom ril po ruševinah, kot bi se mu zdela škoda vsake sekunde, ki gre v izgubo.

»Oho, lepo da ste nas obiskali,« mi je stegnil roko v pozdrav. Potem je odložil orodje v kot. »No, pa pojdiva malo po stavbi! Greva najprej na streho!«

Medtem ko sva po zasilnih lesenih stopnicah lezla navzgor, mi je tovariš Martinšek na hitro razlagal, kako in kaj je s to stavbo. Pred vojno je bil lastnik te zgradbe bogat Porečan, ki je v njej izdeloval olje. Potem so v stavbo prišli karabinjeri. Med vojno je bila hiša bombardirana, zadela jo je zažigalna bomba in vse, kar je bilo lesenega, je pogorelo. Od visoke trinadstropne stavbe so ostali goli zidovi. Te ruševine so štrlele v zrak vse do letos, ko je občina Poreč prodala »Gradisov« stavbo za 5 milijonov s pogojem, da jo obnovi za svoj počitniški dom. Razen tega je bilo treba stavbo za eno nadstropje znižati, kajti prejšnja trinadstropnica je s svojo višino precej kazila ubranost okolja.

»Kot vidite, so naši delavci letos naredili strop. Zdaj pa čakajo na

naše pridne roke še vsa ostala dela,« je zaključil tovariš Martinšek.

RAJE KLOBASA KOT FOTOGRAFIJA

»Zdi se mi, da vas tu čaka še kar precej dela,« sem pobaral tovariša Martinška.

»O, to pa to, mi je pritrtil. »Kar pogledajte, koliko dela je še tu. Treba bo zvoziti vse ruševine na vrt. Potem pa pridejo še vsa obrtniška dela. To pa verjetno veste, da so ravno obrtniška dela najbolj zamudna in zahtevna.«

Medtem sva prikolovratila do vrha, do podstrešja. Še malo telovadbe po lestvah in zabojih — in že sva se skozi odprtino zavlekla na streho. Sedem ali osem marljivih prostovoljcev je s pločevino pokrivalo »rebra« na vrhu stavbe.

»Fantje, le glejte, da boste vse dobro zadihtal,« jih je pozdravil tovariš Martinšek.

»Le brez skrbi,« je odvrnil eden izmed neumornih kleparjev, ki niso hoteli izkoristiti niti polurnega odmora ob devetih, da bi čim boljje izkoristili dragocene urice.

»Tovariš upravnik, še vi prisediti,« so mu zaklicali, ko so se zbrali na vrhu strehe, da bi jih njihov tovariš ovekovečil s fotografskim aparatom.

»Se malo potrpite! Se jaz sem tu,« sem jih poprosil, ko so spet hoteli vsak k svojemu delu.

»A zdaj pa še enkrat,« se je oglašil eden izmed njih. »Veste, raje imam klobaso kot deset fotografij.« »To je pametna misel,« sem mu pritrtil. »Ampak še bolje je deset klobas kot ena fotografija!«

Tako smo med šalo in smehom še o marsičem pokramljali.

»Vi ste danes prva skupina prostovoljcev,« sem jih pobaral. »Kaj pa mislite za druge? Ali bo pri drugih prav toliko navdušenja?«

»O, le brez skrbi! Jutri bomo že tarče! Marsikdo bo spraševal, češ, zakaj pa jaz nisem šel v Poreč?« pojasnjuje predsednik sindikata Janez Zupan.

»Kako pa to, da nimate s seboj nič tovarišic?« me ježanimalo.

»Saj je bolje tako,« mi je spet nekdaj pojasnil. »Če bi bile ženske zraven, bi tako ne bilo drugega kot samo klepetanje. Potem pa je svojo sodbo o nežnem spolu hitro nekoliko omilil. »Sicer pa vidite, da je danes na vrsti precej garaško delo. Voziti polne samokolnice ruševin — to ni ravno prijetno delo za ženske. Bo že še ostalo dela tudi za tovarišice.«

Se kratek pogled na čudovito obalo tam doli pod nami in na vabljivo sinjino mirnega, kristalnočistega morja, pa sva se že spet s tovarišem Martinškom vrnila v pritličje. »Zdaj mi pa oprostite, če vas zapuščam,« se mi je opravičeval. »Sicer vam bo pa marsikaj zanimivega povedal inženir Cerkovnik.«

KOT V PRAVLJICI: »NEKOČ JE BILA...«

Včasih so nam naše babice in dedki, ko smo bili majhni, pripovedovali pravljice: »Nekoč je bila lepa, začarana kraljična...« Tudi pripovedovanje inž. Cerkovnika me je tako prevzelo, da se mi je zdelo kot pravljica. Samo s to razliko, da v njej ni kraljične in prince, ne čarovnic in drugih bitij. Lahko bi jo začel približno takole: »Nekoč je bila stara ruševina, vsa črna od di-

ma, že razpadajoča, prepuščena na milost in nemilost zobu časa...«

Inž. Cerkovnik je razgrnil zajeten sveženj načrtov. »Vidite, tu, kjer so zdaj ruševine, kamenje in veliki šopi plevela, bo drugo leto lepo urejen vrt. Križale ga bodo stezice, tam v kotu pa bomo uredili senčnato pelgolo, kjer se bodo ljudje zbirali ob kartah, šahu in prijetnih pomenkih.«

Poslušal sem in kimal. In vse bolj in bolj me je prevzemala razlaga inž. Cerkovnika. Zares, brez pretiravanja, tu se uresničuje moderna pravljica. Na nekdanji ruševini nastaja krasen počitniški dom, kakršnih je malo ob Jadranu. Skušal sem si v duhu predstavljati dom, ko bo dokončno urejen: vrt, kopalnice, stavbo... »Zgradba ima, kot vidite,« je nadaljeval razlago inženir, »dve nadstropji. Ob vznožju bo pred stavbo terasa, urejena za jedilnico. V kletnih prostorih bodo pralnica, likalnica in razne shrambe, v pritličju pa kuhinja z jedilnicami in stanovanjem za oskrbnika. V prvem in drugem nadstropju pa bodo sobe s 56 ležišči. Seveda bomo ob morju uredili tudi prostor za kopalje: pomol za pristajanje čolnov, majhno skakalnico za najbolj navdušene športnike, tobogan in še kaj. Da bodo mamice brez skrbi za svoj naraščaj, ki še plava kot kamenje, bomo ob bregu zabetonirali majhen bazenček.«

V pogovoru mi je inž. Cerkovnik zaupal še marsikaj zanimivega. Med drugim je naglasil, da so skušali stavbo tako adaptirati, da se bo čim bolj ujemala s svojim okoljem. To seveda ni bila lahka naloga, kajti bodoči »Gradisov« dom leži na ozemlju, ki je zgodovinsko zaščiten. O tem pa kaj več v naslednjih vrsticah. In še to mi je zaupal, da so bili načrti za dom potrjeni z ekspresno naglico: od ponedeljka na torek! Inženirji Arnez, Umek, Jeršan, Cerkovnik ter tehnika Leben in Žužek so morali pošteno zavihati rokave! Vso nedeljo so risali in računali, v ponedeljek pa dirka v Pulo! V torek so bili vsi načrti potrjeni. Če ne bi bili »Gradisovci« tako urni, bi jim pristojni činitelji ustavili gradnjo.

NA STARIH ZGODOVINSKIH TLEH

Tako kot me je upravnik Martinšek »predal« inž. Cerkovniku, me je inženir »predal« profesorju Sonji. Da bi iz prve roke čim več izvedel o zgodovinskih tleh, na katerih si »Gradis« ureja svoj počitniški dom.

Profesor Ante Sonje je konservator v poreškem muzeju in seveda odličan poznavalec svojega mesta. Iz njegove obširne razlage naj citiram samo glavne zanimivosti, ki bodo nedvomno zanimive za vse tiste, ki bodo na tem rajskem koščku zemlje preživljali svoj letni oddih.

Poreč ima tako pestro in bogato zgodovino kot le malokatero mesto pri nas. Prve naselbine datirajo že iz poznega neolitika, torej še pred dolo ilirov. Strokovnjaki sodijo, da so prve naselbine stare okoli 4000 let. Za časa ilirov (ca. 1000 let pred novo ero) je bila v Poreču utrdba. Leta 156 pred novo ero so v te kraje prišli Rimljani. Najprej so zgradili vojaški grad, nato municipium in kasneje še kolonijo. To je bilo že lepo mesto, od katerega se je še do danes ohranil razpored glavnih ulic, dalje Marsov in Neptunov hram, pločnik starega foruma itd. Urbanistični razpored mesta hranijo še danes v muzeju.

Za časa Justinijana je nastal novi Poreč, od katerega se je zlasti lepo

Pod nadzorstvom prof. Sonje (četrty od leve) kopljejo »Gradisovci« prostovoljci prečni presek na vrtu pred domom, da bodo raziskali tiste predele zgodovinskega zemljišča, ki doslej še ni bilo raziskano

ohranila bazilika, ki je najstarejša bazilika v naši državi, ohranjena do vseh podrobnosti, in leži tik ob »Gradisovem« počitniškem domu. To je pri nas edina poznoantična stavba, ki ima ohranjen atrij, krstilnico in škofovo bivališče. Se danes lahko obiskovalci te velike zgodovinske redkosti, ki je stara okoli 1500 let, in seveda zaščiten kot zgodovinski spomenik, občudujejo bogastvo in lepoto mozaikov, marmora, štukatur itd. Iz srednjega veka nam je znano le malo, vemo le to, da je Poreč prišel pod oblast Benečanov, ki so v mestu zgradili več lepih gotških palač. V 15. in 16. stoletju sta Poreč prizadejali strašni epidemiji kuge. Za časa avstro-ogrške monarhije je bil Poreč glavno središče Istre, polno bogatih fevdalcev. Tu pa se je v prejšnjem stoletju tudi začela borba za osvoboditev narodov Jugoslavije izpod avstro-ogrškega jarma. V cerkvi svetega Franciška (iz 15. stol.) je bila namreč sabornica, v kateri so se na saborih poslanci borili za svobodo. Italijanska okupacija je Poreču prinesla samo trpljenje. V stavbi, ki jo »Gradis« ureja za počitniški dom, so karabinjeri dolga leta mučili številne žrtve, zlasti so znane metode mučenja z ricinovim oljem. Leta 1941 je v Poreču vzniklo središče narodnoosvobodilnega boja, tri leta pozneje pa je mesto dočakalo osvoboditev. Danes je Poreč pomembno turistično središče. Znano je zlasti po tem, da ima mile zime. Burja je v teh krajih pozimi redek gost. Morje je izredno čisto in toplo, o čemer sem se lahko popoldne dobera prepričal.

»PETER, PAZI NA PREKRSEK!«

Poslovil sem se od zgovornega profesorja, ki je nadzoroval kopanje prečnega preseka na vrtu pred zgradbo. Plasti tukaj še niso bile raziskane in preden bo počitniški dom dokončno urejen, je treba še vse prebrskati, če ne ležijo v nedrih zemlje še kakšni zgodovinski zakladi. Potem, ko bo dom urejen, bi bilo seveda škoda kopati jarke in raziskovati preteklost. Zato so si zgodovinarji in gradisovci lepo segli v roke in pomagajo drug drugemu po tistem modrem reku: roka roko umiva. Po domače bi se temu reklo: vi zgodovinarji nam s svojimi zakoni (ne pozabite, da leži bodoči dom na zaščitenem ozemlju!) ne delajte preveč sitnosti, mi gradbeniki pa vam bomo pomagali čim prej raziskati tisto, kar vas zanima.

Sonce je vse bolj pripekalo, toda delovna vna prostovoljcev iz Centralnih obratov nič ne popušča. Zlasti me zanima močan, plečat možič. Komaj izgine s prazno samokolnico v stavbi, že je spet na vrtu s polno. Ves je pokrit z znojem, a nič ne kaže, da misli odnehati.

»Ste jih šteli? Samokolnice mislim,« ga vprašam.

»Kje pa,« mi odvrne. Pove mi, da mu je ime Anton Škantelj. Zaposlen je kot klepar.

»Kako pa to, da ne delate pri kleparjih na strehi?«

»Saj je vseeno,« se odreže. »Glavno je, da delamo. Da bomo šli semkaj drugo leto na dopust.«

Prekine naju inž. Cerkovnik. »Tegale slikajte,« zakliče, »da se bo videlo, da ne vozi samo avtobusov.«

Ozrem se. Seveda, stari znanec. Peter Ilde. Kdo ga ne pozna pri »Gradisovcih!« Zdaj je zamenjal volan s samokolnico.

»Peter, da se ne boš zaletel,« se šaljivo njegovi prijatelji.

»Peter, glej, da ne boš naredil s »šajtrgo« prekrška!«

Toda Petra ne spraviš ob dobro voljo. Hitro se odreže: »Saj ne gre s »šajtrgo« dosti drugače. Samo to moraš bolj z roko poganjati!«

Tako med šalo hitro mineva čas. Se urico dela, potem malo osvežitve v morju, nato h kosilu in prvih 40 prostovoljcev bo odšlo domov s prijetno zavestjo, da so opravili precej koristnega dela. Zase in za vsa številna »Gradisov« družino. Seveda,

»Peter, Peter, pazi, da ne boš naredil prekrška!«

dom v Ankaranu je že davno pretesen, ni čudno, da se morajo dopustniki zadovoljiti le s tednom bivanja ob morju. Prihodnje leto bo že bolje. V Poreču bo 56 novih ležišč. Vrh tega ima Poreč pred Ankaranom še precej prednosti: dom leži tik ob morju, voda je čistejša in toplejša, ni ti treba pešati daleč v morje; narediš le nekaj korakov in že se boš v kristalni modrini ves predal božajočemu objemu toplega morja.

Ob slovesu sem pobaral inž. Cerkovnika, če se bodo tudi ostali obratni s tako vno hoteli dela kot prva 40-članska skupina.

»O, le brez skrbi,« se je nasmehnil. »To bo zdaj šlo kot verižna reakcija. Prepričan sem, da se ne bodo nikjer izmikali delu. Sicer bi si marljivejši v novem domu lahko lastili celo kakšne predpravice...«

Predsednik sindikata, Janez Zupan, pa je še pripomnil, da bodo tisti obratni, ki so preveč oddaljeni od Poreča, lahko prispevali svoj delež za novi dom z udarniškim delom v svojem obratu. Sindikalni odbor je sklenil, naj bi vsak član »Gradisovega« kolektiva prispeval za novi dom vsaj deset ur prostovoljnega dela.

Torej — zdaj pa le zavihajmo rokave! Cilj je lep in vabljiv. Gre za novi počitniški dom v Poreču! Če bodo vsi krepko poprijeli za delo, bo dom že prihodnjo pomlad sprejel prve goste.

Igor Prešern

Marljivi kleparji na strehi bodočega počitniškega doma v Poreču (prvi od leve predsednik sindikata tov. Janez Zupan)

Periodični obračun za prvo polletje

Za nami je prvo polletje. Upravni odbor in delavski svet podjetja sta že razpravljala na svojih zasedanjih o rezultatih naših naporov v prvem polletju. Zato se nam zdijo prav, da seznanimo z njimi slehernega člana našega kolektiva, kajti vsak je na svojem mestu po svojih močeh prispeval k rezultatu.

Celotni dohodek podjetja:
V prvem polletju je podjetje doseglo realizacijo 3.565.792,649 din, in sicer:

a) pri gradbeni proizvodnji	2.672.068.733
b) pri proizvodnji stran. obr.	579.067.368
c) pri uslugah	250.561.044
d) pri prodaji materiala	84.480.705
d) izredni dohodki	3.586.242.940
Skupaj	3.586.106.491
e) izredni izdatki	22.307.842
celotni dohodek	3.565.792.649

Naš letni plan za leto 1960 znaša skupno 9.000.000.000 din, ter smo tako v prvem polletju dosegli 39,6 % od celotnega plana.

Ugotovitev dohodka:
Ce od celotnega dohodka, ki znaša, kot smo ugotovili 3.565.792.649 din, odštejemo poslovne stroške, nabavno vrednost realiziranega materiala, prometni davek in prispevek v sklad za riziko v skupnem

znesku 2.600.407.953 din, je dohodek podjetja 965.384.696 din.

Ugotovitev čistega dohodka:

Doseženi dohodek	965.384.696
Družbeni prispevek iz dohodka	247.269.652
Cisti dohodek podjetja	718.115.044
Povečanje čistega dohodka za delež iz prisp. od dohodka	65.839.236
Cisti dohodek skupaj	783.954.280

Razdelitev čistega dohodka:
Sredstva čistega dohodka razdeljuje delavski svet podjetja dokončno šele po zaključnem računu. Med letom razporejamo sredstva le za pokrivanje akontacij na račun osebnih dohodkov delavcev ter za plačilo rednega prispevka za rezervni sklad podjetja in prispevka za skupni rezervni sklad gradbeništva. Ves preostali del čistega dohodka ostane nerazporejen do konca leta. Vsa nerazporejena sredstva čistega dohodka sme podjetje koristiti med letom kot obratna sredstva, more pa jih tudi izločiti po sklepu delavskega sveta podjetja na poseben bančni račun do njihove končne razporeditve. V prvem primeru mora podjetje obračunati redne obresti.

Od izkazanega čistega dohodka 783.954.280 dinarjev se razporedi:

1. za osebne dohodke delavcev:	din	din
a) osebni dohodki po t. p.	875.614.400	
b) izdatki, ki obrem. osebne dohodke	42.285.100	
c) premije in nagrade	29.600.500	768.313.656
Ostaneček		15.640.624

predstavlja nerazporejeni del čistega dohodka.

Izdatki pod tč. 1 b), ki obremenjujejo osebne dohodke, vsebujejo tele postavke:

— premijo za kolekt. zav. delavcev za leto 1960	288.462
— dotacijo za delavsko-uslužbenske restavracije, za izgubo in topli obrok s prisp. iz oseb. dohodka	21.524.218
— dopolnilni proračunski prispevek	4.275.355
— dnevnice nad predpisano višino	27.375
— nadomestilo stroškov za službeno uporabo privatnih motornih vozil nad predpisano višino	945.571

— pavšalni prispevek za soc. zavarovanje za neplačani izredni dopust	634.308
— 2 %-ni dodatni prispevek za soc. zavarovanje	14.526.503
— ostalo	63.308
Skupaj	42.285.100

Premije in nagrade pod tč. 1c) pa	din
— premije	312.106
— nagrade	
I. tromesečje	7.163.429
II. tromesečje	16.000.000
III. tromesečje	6.124.965
Skupaj	29.600.500

Delitev prispevka iz dohodka:

Prispevek iz dohodka, ki znaša skupaj	247.269.652
a) na odstopljen del podjetja kot poseben delež za povečanje čistega dohodka	65.839.236
b) za kritje 4 % stanovanjskega prispevka	29.634.066
Ostaneček	151.796.350
Skupaj	247.269.652

Ostaneček 151.796.350 din pa prejme:

50 % podjetje za sklad osnovnih in obratnih sredstev	75.898.175
50 % federacija in politično-teritorialne enote za družbene invest. sklade	75.898.175
Skupaj	151.796.350

Finančni uspeh:
Pri svojih dejavnostih je doseglo podjetje v I. polletju t. l. naslednji fin. uspeh:

din	%
1. pri gradb. proizv.	209.792.006 ali 7,9
2. pri strani. proizv.	60.339.329 ali 10,4
3. pri storitvah	27.367.965 ali 10,9
4. pri prodaji materiala	11.721.247 ali 13,9
manj presežek izrednih izdatkov nad	309.220.487
Skupaj	289.770.296 ali 8,1

Zap. št.	Element	I. poll. 60	%	I. poll. 59	%
1.	Realizacija	3.585.242		3.229.844	
2.	Izredni dohodki	2.858		10.337	
3.	Izredni izdatki	22.308		4.518	
4.	Celotni dohodek (1 + 2 + 3)	3.565.793	100	3.235.663	100
5.	Poslovni stroški	2.600.408	72,9	2.358.099	72,9
6.	Dohodek (4 - 5)	965.385	27,1	877.564	27,1
7.	Prispevek iz doh. zmanjšan za p. d.	181.431		122.945	
8.	Cisti dohodek (6 - 7)	783.954	100	754.619	100
9.	Osebnih dohodki delavcev	747.500	95,3	660.990	87,6
10.	Prisp. za rezervni sklad	13.776	1,8	10.347	1,4
11.	Prisp. za skupni rez. skl. gradbeništva	7.037	0,9	5.588	0,7
12.	Nerazporejena sredstva (8 - 9 - 10 - 11)	15.641	2,0	77.694	10,3

Pregled celotnega dohodka in finančnega uspeha po edinicah:
Od celotnega dohodka v znesku din uspeha v znesku 289.770.296 din odpade na 3.565.792.649 in doseženega finančnega posamezne jedinice

Zap. št.	Organ. enota	Finan. uspeh.	%	Celot. dohodek	%
1.	Gradb. vodstvo Celje	431.653	12,1	31.044	7,2
2.	Gradb. vodstvo Ljubljana	625.483	23,2	27.425	4,5
3.	Gradb. vodstvo Maribor	630.816	17,7	57.585	9,1
4.	Gradišče Jesenice	221.854	6,2	40.410	18,2
5.	Gradišče Koper	188.806	5,3	13.864	7,4
6.	Gradišče Kranj	75.996	2,1	1.906	2,5
7.	Gradišče Podvelka	36.711	1	596	11,9
8.	Gradišče Ravne	203.846	5,7	7.142	5,5
9.	Gradišče Zalog	128.846	3,6	53.313	10,6
10.	Kovinski obrati	501.171	14,1	16.693	11,4
11.	Lesni obrati	145.678	4,1	12.351	9,4
12.	Obrat gradb. polizdelkov	131.336	3,7	6.867	26,3
13.	Projektivni biro	26.120	0,7	13.526	0,0
14.	Centrala	18.837	0,5		
Skupaj		3.565.793	100,0	289.770	8,1

Režija gradbišča:
Stroški režije gradbišča so znašali v prvem polletju t. l. skupno 318.930.357 din ali 11,9 % od prodajne cene, oz. 17,2 % od prodajne cene, zmanjšane za vrednost

Nad. št.	Organizacijska enota	V odnosu do prodajne cene	
		z obrt. stor.	brez obrt. stor.
1.	Gradb. vodstvo Celje	14,8	19,2
2.	Gradb. vodstvo Ljubljana	10,9	18,3
3.	Gradb. vodstvo Maribor	11,0	14,6
4.	Gradišče Jesenice	11,4	14,7
5.	Gradišče Koper	10,8	15,9
6.	Gradišče Kranj	10,9	15,1
7.	Gradišče Podvelka	3,6	20,6
8.	Gradišče Ravne	9,3	14,7
9.	Gradišče Zalog	14,7	17,8
Povprečno		11,9	17,2

Režija podjetja:
Stroški režije podjetja so znašali v I. polletju t. l. skupno 112.395.512 din ali 3,4 % od prodajne cene, zmanjšane za vrednost obrtniških del. V prvem polletju preteklega leta pa je znašala režija podjetja 3 %.

Osebnih dohodki za izdelavo:
Stroški osebnih dohodkov plač za izdelavo

Nad. št.	Organizacijska enota	V odnosu do prodajne cene	
		z obrt. stor.	brez obrt. stor.
1.	Gradb. vodstvo Celje	17,1	22,2
2.	Gradb. vodstvo Ljubljana	11,4	20,4
3.	Gradb. vodstvo Maribor	16,2	21,6
4.	Gradišče Jesenice	15,7	22,6
5.	Gradišče Koper	15,4	22,7
6.	Gradišče Kranj	20,0	24,9
7.	Gradišče Podvelka	24,9	25,6
8.	Gradišče Ravne	16,2	26,0
9.	Gradišče Zalog	21,1	
Povprečno		15,3	22,1

Obračunani osebni dohodki po tarifni postavki:

V I. polletju t. l. je podjetje obračunalo in izplačalo osebni dohodek po tarifni postavki za skupno vsoto 686.670.474 dinarjev, kar pomeni pri skupnem številu izvršenih efektivnih ur 4.825.257 din, na eno efektivno uro povprečno 142 din.

Nad. št.	Organizacijska enota	Obrač. oseb. doh. po tar. post.	Število efekt. ur	Dohod. na 1 uro
1.	Gradb. vodstvo Celje	93.687.078	736.169	127
2.	Gradb. vodstvo Ljubljana	119.556.009	858.768	139
3.	Gradb. vodstvo Maribor	118.696.832	907.515	132
4.	Gradišče Jesenice	42.545.465	306.613	139
5.	Gradišče Koper	36.785.840	230.280	160
6.	Gradišče Kranj	17.870.645	132.199	135
7.	Gradišče Podvelka	11.049.670	67.890	163
8.	Gradišče Ravne	33.370.519	302.176	127
9.	Gradišče Zalog	31.012.311	224.199	132
10.	Kovinski obrati	95.102.325	546.023	174
11.	Lesni obrati	22.866.506	145.348	157
12.	Obrat gradb. polizdelkov	32.663.731	233.837	140
13.	Projektivni biro	10.175.879	34.906	292
14.	Centrala	16.287.664	89.334	182
Skupaj		686.670.474	4.825.257	142

Obračunani terenski dodatki:

V I. polletju t. l. je podjetje obračunalo in izplačalo terenske dodatke skupno 70.849.671 din, medtem ko smo lani v istem razdobju izplačali terenskega dodatka skupno 83.230.134 din.

Posamezne jedinice so izplačale terenskega dodatka:

1. Gradbeno vodstvo Celje	13.473.148
2. Gradbeno vodstvo Ljubljana	13.802.846
3. Gradbeno vodstvo Maribor	13.269.378
4. Gradišče Jesenice	6.682.172
5. Gradišče Koper	3.901.522
6. Gradišče Kranj	2.803.484
7. Gradišče Podvelka	1.785.523
8. Gradišče Ravne	6.405.140
9. Gradišče Zalog	4.154.081
10. Kovinski obrati	1.986.160
11. Lesni obrati	—
12. Obrat gradb. polizdelkov	2.598.117
13. Projektivni biro	—
14. Centrala	8.100
Skupaj	70.849.671

Nekaj kritičnih pripomb:
Iz predloženega periodičnega obračuna

lavo so znašali v I. polletju t. l. skupno 409.280.791 din ali 15,3 % prodajne cene, oz. 21,8 % prodajne cene, zmanjšane za vrednost obrtniških storitev. V istem razdobju preteklega leta so znašali stroški osebnih dohodkov za izdelavo 16,6 % oz. 23,2 %.

Stroški osebnih dohodkov za izdelavo so znašali po posameznih gradbenih vodstvih in gradbiščih:

Nad. št.	Organizacijska enota	V odnosu do prodajne cene	
		z obrt. stor.	brez obrt. stor.
1.	Gradb. vodstvo Celje	17,1	22,2
2.	Gradb. vodstvo Ljubljana	11,4	20,4
3.	Gradb. vodstvo Maribor	16,2	21,6
4.	Gradišče Jesenice	15,7	22,6
5.	Gradišče Koper	15,4	22,7
6.	Gradišče Kranj	20,0	24,9
7.	Gradišče Podvelka	24,9	25,6
8.	Gradišče Ravne	16,2	26,0
9.	Gradišče Zalog	21,1	
Povprečno		15,3	22,1

oz. na vse obračunane ure je bilo 5.249.721 dinarjev, na uro povprečno 131 din.

V I. polletju preteklega leta so znašali dohodki na 1 efektivno uro povprečno 123 din oz. na 1 obračunano uro povprečno 115 din.

Po posameznih organizacijskih enotah so znašali obračunski in izplačani osebni dohodki po tarifni postavki na 1 efektivno uro takole:

za prvo polletje 1960 izhaja nekaj rezultatov, ob katerih se je vredno zamisliti. Ce primerjamo podatke za I. polletje 1960 s podatki za I. polletje 1959, ugotovimo naslednje rezultate, ki zlasti bodo v oči. Pri čistem dohodku v I. polletju 1959 754.619.000 din so znašali osebni dohodki le 660.990.000 din ali 87,5 %, medtem ko so v prvem polletju 1960 pri čistem dohodku 783.954.000 din znašali osebni dohodki delavcev 747.500.000 din ali 95,3 %, kar znaša 7,7 % več kot v istem razdobju preteklega leta. Iz navedenega torej sledi, da smo v letošnjem letu glede na zvišanje tarife za akordni presežek, s pokritjem izgube za delavsko-uslužbene restavracije in za topli obrok v znesku 21.524.218 dinarjev, s plačilom dopolnilnega proračunskega prispevka v znesku 4.275.355 din, s plačilom 2 % dodatnega prispevka za socialno zavarovanje v znesku 14.526.503

Realizacija	Junij 1960	Julij 1960	v 000 din
Gradb. vodstvo Ljubljana	235.847	156.086	79.761
Gradb. vodstvo Maribor	140.110	107.195	32.925
Skupaj	375.957	263.281	112.686

dinarjev, s plačilom za nadomestilo stroškov za službeno uporabo privatnih motornih vozil nad predpisano višino v znesku 945.571 din, s plačilom premij in nagrad v znesku 29.600.500 din ter s še nekaterimi manjšimi dajatvami, ki bremenijo osebni dohodek, izčrpali čisti dohodek že sproti tako, da nam za formiranje lastnih skladov ostane le znesek 15.640.624 dinarjev ali 2 % kot nerazporejeni del čistega dohodka. V primerjavi s istim razdobjem v letu 1959, ko je znašal znesek, namenjen za lastne sklade, 77.694.000 din ali 10,3 %, torej vidimo, da je ta znesek nižji za 62.053.000 din ali za 8,3 %.

Ce se spričo teh števk zamislimo in pogledamo v naloge in potrebe našega podjetja glede investicijske opreme, stanovanjske in zadržne gradnje, glede formiranja sklada obratnih sredstev, potem šele vidimo, da so sredstva, ustvarjena za formiranje lastnih skladov v znesku 15.640.624 din vseskozi nezadostna. Pri vsem tem mizernem rezultatu pa se nam še vsiljuje misel, da še ti rezultati pri nekaterih organizacijskih edinicah niso realni. Iz izkušenj namreč izhaja, da nekatera naša gradbišča ob periodičnih obračunih, da bi izboljšala rezultate, temu primerno prikorujejo tudi realizacijo in uspeh. Naj navedemo nekaj primerov, ki nas silijo k razmišljanju:

Glej spodnjo razpredelnico!

Neormalen in nerazumljiv je namreč padec realizacije od meseca junija na julij za 79.761 din pri gradbenemu vodstvu Ljubljana in 32.925 din pri gradbenemu vodstvu Maribor, skupaj torej 112.686. V najboljšem primeru bi se moglo iz tega sklepati, da med polletjem nismo vseh izvršenih del sproti obračunali in tako po nepotrebnem vezali preko mere kar občutna finančna sredstva.

Povrnimo se torej k finančnemu rezultatu, dozeženem v prvem polletju 1960. Naj opozorimo na okolnost, da je bil tak skromen uspeh dosežen celo spričo dejstva, da je podjetje po obstoječih predpisih iz prispevka od dohodka prejelo kot posebni delež za povečanje čistega dohodka znatni znesek 65.839.236 din ter za kritje 4 % stanovanjskega prispevka znesek 29.634.066 din, skupaj torej 95.473.302 dinarjev. Iz vsega navedenega torej sledi, da se z doseženim rezultatom ne moremo ponahati, ker podjetje brez te olajšave niti ne bi bilo v stanju izplačati osebnih dohodkov, kot smo jih navedeli pri razdelitvi čistega dohodka, kaj šele, da formira prepotrebne sklade.

Glede na vse navedeno naj ugotovimo, da naj nas finančni uspehi, kot so prikazani v pregledu celotnega dohodka in finančnega uspeha po posameznih organizacijskih enotah, ne usvajajo, saj bi podrobna analiza finančnega uspeha po organizacijskih enotah, sestavljena po vidiku, da enote predstavljajo samostojna podjetja, nedvomno dokazala, kako globoko posamezne enote, katerih finančni uspeh je manjši od 9-10 %, zajemajo iz skupnega lonca, da bi mogle v redu izplačati osebne dohodke in ostale obveznosti po obstoječih predpisih.

Božo Debevec

Sklepi konference sindikalnega odbora

Občni zbor sindikalnega odbora »Gradis« ugotavlja na osnovi referatov in diskusije na obnem zboru naslednje:
Glede na vse večji interes neposrednih proizvajalcev, da soodločajo tako pri političnem kot pri gospodarskem razvoju našega podjetja, pri utrjevanju naših socialističnih odnosov v podjetju, v skrbni za dvig življenjskega standarda, za strokovno usposabljanje članov našega kolektiva, za utrditev delavskega samoupravljanja v podjetju so bili sprejeti naslednji sklepi:

- Izvršni odbori sindikalnih podružnic naj imajo dobro povezavo z občinskimi sindikalnimi sveti, katere naj pravilno in pravočasno obveščajo o najaktualnejših problemih in akcijah v edinicah oz. v podjetju.
- Sindikalne podružnice naj strogo kontrolirajo in nadzirajo, obenem pa pomagajo komisijam, da izvajajo svoje delo v redu in pravočasno z občasnimi poročanji o delu in stanju izvršnemu odboru. Pri tem so mišljenje vse komisije, bodisi v delavskem svetu ali pa komisije sindikalne podružnice.
- Priloga se, da izvršni odbori na posebnih sejah ponovno pregledajo sklepe lanskega letnega posvetovanja članov ZK »Gradis«. V kolikor vsi sklepi niso bili izvedeni, naj jih začno nemudoma uresničevati.
- Izvršni odbori naj pri ustanavljanju ekonomskih enot na edinicah vložijo čimveč truda za pravilno tolmačenje ustanavljanja ekonomskih enot. Poudariti je, da jih organiziramo predvsem zaradi boljše organizacije dela, povečanja produktivnosti dela, štednje materiala, odkrivanja notranjih rezerv, zlasti pri zniževanju režijskih stroškov in celotnem pregledu nad delom. Šele iz teh faktorjev lahko pričakujemo uspeh ekonomske enote in s tem v zvezi izboljšanje osebnih dohodkov tudi posameznikom.
- Vse sindikalne podružnice in njih izvršni odbori morajo temeljito analizirati vse možne pogoje razvoja nagajevanja po učinku, in to konkretno, upoštevajoč pogoje gospodarskega stanja in razvoja lastne jedinice.
- K izpopolnjevanju pravilnika o nagajevanju se mora pritegniti vse članstvo naših kolektivov ter skrbeti za dosledno izvajanje politike nagajevanja. Skrbeti je

Hornk... čeprav je kij precej težak, dobre volje tudi ne zmanjka. Na sliki II: Franc Cvetko, Ivan Cehner, Josef Kumer, Ivan Kovač, Adolf Car, Franc Fridaurer, Andrej Kokot

Predsednik osrednjega delavskega sveta o delu obratnih delavskih svetov

Ocena: ZADOVOLJIVO

Naprosili smo tov. Zajška, da bi nam kaj povedal o delu obratnih delavskih svetov. Tov. Zajšek se je vabilu odzval ter nam poslal obširno poročilo.

Predlog sindikalnega odbora podjetja, naj Centralni delavski svet spremlja in analizira delo obratnih delavskih svetov je bil na prvem zasедanju sprejet. V zvezi s tem predlogom smo poslali vsem gradbiščem in obratom dopis, da nam v bodoče pošiljajo po en izvod zapisnika. Temu dopisu se je pretežna večina gradbišč odzvala.

Ce na grobo analiziramo delo delavskih svetov gradbišč in obratov, v kolikor smo seveda dobili podatke, bi dobili po posameznih gradbiščih in obratih takole podobo: Delavski sveti in upravni odbori gradbenih vodstev Celje, Ljubljana in Maribor rešujejo probleme na njihovih

območjih zadovoljivo, lahko celo trdimo: zelo dobro. Iz njihovih zapisnikov je razvidno, da ni bilo zasédanja delavskega sveta, ali seje upravnega odbora, da ne bi razpravljali o znižanju proizvodnih stroškov, o povečanju produktivnosti dela, oddajanju del po učinku, o finančnem položaju, boljši organizaciji dela, formiranju ekonomskih enot itd. Pri vseh negativnih problemih so pravočasno ukrepali ter sprejeli nešteto sklepov, da bi jih čimprej odstranili. Imamo primere, ko so na nekaterih sejah ali zasédanjih konkretno zadolžili osebe, bodisi v upravi gradbišča ali pa posamezne člane DS ali UO, da te negativne pojave odstranijo in na naslednjem zasédanju DS ali seji UO o tem poročajo. Razpravljali so tudi o nešteto problemih, ki sicer ne sodijo v njihovo kompetenco, ter o njih poslali mnogo tehničnih predlogov osrednjemu delavskemu svetu. Ne bi pa mogli trditi, da je pri vseh gradbenih vodstvih upravljanje enako. Nekje se bolj poredko sestajajo in so njihova zasédanja in seje daljše in kvalitetnejše, medtem ko so drugi bolj elastični in imajo seje bolj pogosto, seveda krajše in včasih tudi manj kvalitetne. Ce bi hoteli točno oceniti delo organov upravljanja po posameznih gradbenih vodstvih in jih med seboj primerjati, bi morda prišli do malenkostnih razlik. Pri površni oceni pa je učinek delavskega upravljanja pri gradbenih vodstvih približno enak.

Gradbišče Ravne: Tudi na njihovih zasédanjih in sejah razpravljajo vse to, kar smo že navedli pri gradbenih vodstvih. Prav posebej pa so se razpravljali o IV. kongresu Sindikata gradbincev Jugoslavije in o resoluciji tega kongresa. Iz njihovih zapisnikov lahko ugotovimo, da so v delavskem samoupravljanju v zadnjih treh letih dosegli zelo velik napredek. Ce bi hoteli objektivno oceniti njihovo delo, lahko potrdimo, da je vsaj za stopnjo na višji ravni kot pa pri prej omenjenih edinicah.

Gradbišče Jesenice: Kar zadeva dela njihovega delavskega sveta, se prav nič ne razlikuje od gradbišča Ravne, je skoraj najboljši. Kaj pa dela njihov upravni odbor, nam pa ni znano, ker nam zapisnikov niso poslali.

Ostali trije gradbiščni delavski sveti v Zalogu, Kopru in Kranju so si pa po svojem delu v delavskem samoupravljanju tudi približno enaki.

Iz njihovih zapisnikov je razvidno, da so zasédanja DS zelo kratka in

na njih le poslušajo samo poročila šefov. Šefi gradbišč na njihovih zasédanjih res izčrpno poročajo o prevzemu novih del, o izvrševanju plana, o perspektivnih nalogah, o formiranju EE itd., vendar o teh poročilih člani DS ne diskutirajo, čeprav gre za važne probleme in bi o njih moral delavski svet razpravljati in zavzeti svoje stališče. Šefi gradbišč poznajo v glavnem le okvirno probleme na gradbiščih, medtem ko poznajo konkretne probleme in nezdružne pojave na delovnih mestih najbolj neposredni proizvajalci. Zato bi bilo priporočljivo, če bi na bodočih zasédanjih DS in sejah UO več razpravljali o tekočih problemih gradbišč in delovnih mestih pa o osebnih zadevah, prošnjah in pritožbah, kjer so običajno diskusije zelo živahne. Kako potekajo seje upravnega odbora na teh treh gradbiščih, nam ni znano, ker nam tudi ti zapisnikov niso poslali.

Kovinski obrati, Ljubljana: Pri teh bi lahko ocenili samo delavski svet, saj smo dobili le en zapisnik uprav-

neg odbora in še ta je od I. seje, ko se je konstituiral. Napačno bi bilo, če bi trdili, da je DS v centralnih obratih v Ljubljani slab, posebno še, če upoštevamo kako so na II. zasédanju živahno razpravljali o formiranju ekonomskih enot, o pravilniku ekonomskih enot itd. Pač pa je opaziti, da včasih več pažnje polaga materialnim osnovam, kot pa problemom produkcije, ki se dnevno pojavljajo v obratu. Na drugi strani je opaziti tudi to, da nimata UO in DS prave povezave. UO je že na prvi seji sprejel sklep, ki je čisto v nasprotju s sklepom DS obrata. Drugih pripomb k delu organov delavskega samoupravljanja v tem obratu nimamo in lahko potrdimo, da DS opravlja svoje delo zelo dobro, od UO pa pričakujemo, da nas tudi on obvesti, kaj dela, oziroma, kaj sklepa za zeleno mizo.

Centralni obrati, Maribor: K njihovem delu ne bi imeli nekaj večjih pripomb, ker razpravljajo v pretežni večini o vseh zadevah, za kar so kompetentni in je upravljanje v tem obratu, lahko rečemo, kar zadovoljivo. Zapisnike, ki jih v začetku niso redno pošiljali, so poslali naknadno tako, da so s tem pokazali dobro voljo. Ostaneta nam samo še Lesni obrat Skofja Loka in Obrat gradbenih polizdelkov. Od teh dveh

obratov smo prejeli samo en zapisnik, in sicer od LO Skofja Loka. Iz tega je razvidno, da je LO pokazal zelo malo volje sodelovanja z osrednjim delavskim svetom, obrat GPI pa za to ne kaže pravega razumevanja. Verjetno so pri njih že tako dobro vsklajeni odnosi med člani kolektiva, ali mogoče že njihova proizvodnja tako brezhibno teče, da ne čutijo potrebe po sodelovanju z osrednjim delavskim svetom. Ali pa je kak drug vzrok? Zelo srečni bi bili tudi mi na gradbiščih in v drugih obratih, če ne bi potrebovali od nikoder pomoči; žal pa doslej te sreče še nismo bili deležni.

S tem člankom smo hoteli podati samo površno primerjavo sodelovanja delavskega samoupravljanja v podjetju. Želimo zbuditi pri ostalih članih našega kolektiva, ki so doslej stali ob strani, občutek dolžnosti do skupnosti in željo po udeleževanju pri upravljanju podjetja. Istočasno pa tudi želimo, da še druge edince, kjer delavski sveti in upravni odbori še niso prav zaživeli, čimprej in čimbolje razvijejo svoje upravljanje. Želimo, da bi ob koncu leta mogli napisati o vseh edinicah le najboljše, saj obstaja naše podjetje že 15 let ter ima dober sloves in moramo to dokazati tudi s čimboljšim uspehom delavskih svetov.

Preberite tudi to!

Kdor pazljivo prebira naš list, bo lahko ugotovil, da si uredniški odbor na vse načine prizadeva doigniti kvaliteto lista, predosem pa preskrbeti dovolj aktualnega in zanimivega branja.

Ali bo list bolj ali manj osebino bogat, pa ni odvisno samo od uredniškega odbora ali urednika, temveč od vas samih. Čim večji bo krog naših sodelavcev, tem postrežbe bo naše glasilo. Zal pa opazimo, da je sodelavcev dosti premalo in tako je pripomba, ki jo je izrekel na zadnji seji tov. Martinšek, čes da pišejo vedno isti, v celoti upravičena.

Tu bi o prvi vrsti apeliral na člane uredniškega odbora in vse člane dopisniških komisij, da pomagajo s svojimi prispevki in potem bo vse drugo avtomatično odpadlo. »Gradisov vestnik« igra v kolektivu pomembno vlogo, saj ga skuša sproti obeščati o vseh dogodkih v podjetju, razpravah, sklepih delavskega sveta, sindikalnih sestankih, problemih itd. Za te probleme pa je treba vedeti in jih najti!

Vrednota, misel in moč našega glasila je predosem v širšem krogu sodelavcev. Zato ponovno apeliram na člane kolektiva, da nam pomagajo s prispevki, slikami itd., da iznesete svoje misli in predloge. Pišite v preprostem jeziku.

Vsi prispevki morajo biti najkasneje do 20. v mesecu dostavljeni uredniškemu odboru.

Sodelujte v našem glasilu!

Urednik

Vsa zasédanja CDS posnamemo na magnetofonski trak

Sklepi II. zasédanja DS podjetja

- Za zapisnikarja se imenuje tov. Capuder Milo, za overovatelja zapisnika pa se izvolita tov. Ravnikar Iko in Kapelj Jože.
- Sprejme se poročilo o delu upravnega odbora podjetja v času med I. in II. zasédanjem delavskega sveta podjetja.
- Potrdi se poročilo o komisijskem pregledu zaključnega računa podjetja za poslovno leto 1959. Naloge pa, ki jih je komisija naložila podjetju, se vzamejo na znanje.
- Tov. Janez Skofec naj preko pristojnih organov uredi, da se za delovna mesta, kjer se delovne obleke rabijo, izda privoljenje inšpektorata za delo, da se delovne obleke tretirajo kot zaščitna sredstva in nabavijo iz materialnih stroškov.
- V zvezi s spremembami in dopolnitvami Pravilnika o ekonomskih enotah, naj edince dostavijo konkretne predloge centralni komisiji.
- Soglasno se sprejme in potrdi poročilo o periodičnemu obračunu za I. polletje 1960 z naslednjo razdelitvijo izkazane čistega dohodka:

a) Osebnih dohodkov delavcev	747.500.000
b) Za redni prispevek za rezervni sklad	13.776.170
c) Prispevek za skupni rez. sklad gradben.	7.037.486
d) Nerazporejena sredstva čistega dohodka	15.640.624
Skupaj	783.954.280

- DS potrdi predlog upravnega odbora podjetja, da se DUR same vzdržujejo, razen kritja toplih obrokov.
- Priporočila se edincem podjetja, da se vršijo zasédanja obratnih delavskih svetov izven delovnega časa.
- 70% nagradnega fonda, ki znaša 4.288.000 din, se med edince razdeli takole:

Projektivni biro	96.900
Gradbeno vodstvo Celje	439.100
Gradbišče Jesenice	571.100
Gradbišče Koper	197.200
Gradbišče Kranj	21.900
Gradbeno vodstvo Ljubljana	529.600
Gradbeno vodstvo Maribor	814.300
Gradbišče Podvelka	12.900
Gradbišče Ravne	240.900
Gradbišče Zalog	100.800
Kovinski obrati	735.800
Lesni obrati	235.000
Obrat gradb. polizdelkov	174.500

- Iz 30% nagradnega fonda, ki znaša 1.287.000 din in s katerim razpolaga delavski svet podjetja, se za nagraditev delavcev na forsiranem delu v Strunjanu dodeli gradbišču Koper znesek 200.000 din, gradbišču Kranj pa 100.000 din, ker se nima lastnih sredstev.
- Iz teh sredstev se dodelijo še naslednje individualne nagrade:
Tov. Boženi Repše za uspešno vodenje komunalnega knjigovodstva	40.000
Tov. Alfredu ing. Petelnu za tehnično vodenje v odsotnosti ing. Uršiča	50.000
Tov. Albertu Spindlerju za uspeh pri gradnji silosa v Mariboru	30.000
Tov. Marii Kramar za delo na arhivu	30.000
Tov. Alojzu Cepušu, za delo pri organizaciji seminarja za DS	30.000

Sredstva gradbišča Podvelka v znesku 12.900 din se prenesejo v centralni sklad, ker je bilo gradbišče med tem že razformirano.

10. Stopnja investicijskega vzdrževanja se določi na 5%, kar znaša 130.287.140 din od osnovne vrednosti 2.605.742.813 din.

V sklad za riziko se določi 0,5% od celotnega dohodka za leto 1959, kar znaša približno 41,5 milijonov.

11. Predvidena sredstva sklada za kadre bodo znašala v letu 1960 12.000.000 din, katera se razporedijo kot sledi:

Sklad za skupno vlaganje v sklad zadr. gradb. podjetja	6.000.000
Tečaj za pomožne delovodje	350.000
Tečaj za sektorske vodje	300.000
Tečaj za prekvalifikacijo delavcev	2.000.000
Tečaj za kvalifikiranje delavcev	700.000
Tečaj za pridobitev visoke kvalifikacije	500.000
Tečaj za požarno-varnostno službo	150.000
Seminar za člane samoupravljanja	340.000
Sola za socialne delavce	160.000
Za usposabljanje in izpopolnjevanje v inozemstvu	1.500.000

12. Med podjetjem in Birojem gradbeništva LR Slovenije se sklene pogodba o prispevku in skupni sklad za kadre gradbeništva.

13. Odbori se dotacija Občinskemu ljudskemu odboru Ljubljana-Center v znesku 600.000 din za delno kritje izdatkov po občinskem proračunu.

14. Osvoji se izplačevanje maksimalno dovoljenih terenskih dodatkov, ki znašajo za polkvalificirane delavce v brutto znesku 125 din/dan, za nekvalificirane pa 90 din/dan. Izplačevanje stopi v veljavo z obračunskim mesecem avgustom 1960.

15. V zvezi z novo uredbo se s I. VIII. 1960 dalje izplačuje nove dnevnice, ki znašajo za delavce na

din	
— vodilnih delovnih mestih	1700
— oziroma brez nočnine	1190
— delovnih mestih, za katera se zahteva visoka ali višja strokovna izobrazba z nad 12 let službe	1700
— oziroma brez nočnine	1190
— delovnih mestih, ki se zahteva visoka ali višja strokovna izobrazba in za delovna mesta visokokvalificiranih delavcev pod 12 let službe	1500
— oziroma brez nočnine	1050
— delovnih mestih, za katera se zahteva srednja strokovna izobrazba kvalificiranega delavca nad 12 let službe	1500
— oziroma brez nočnine	1050
— Ostala delovna mesta	1300
— oziroma brez nočnine	910
— Vajenci	900
— oziroma brez nočnine	630

16. Kadar traja zasédanje DS podjetja ves dan, pripada članom DS in povabljenecem, ki sicer niso opravičeni do dnevnic, polovica dnevnice.

17. Potrdi se Pravilnik o požarno-varnostni zaščiti obrata Skofja Loka.

18. Prošnje za dotacije ObLO Ljubljana-Moste, ObLO Dravograd, ObLO Sočani, ObLO Ljubljana-Polje in Delavske univerze Ljubljana-Moste, so zavrnejo, ker

nimamo na razpolago denarnih sredstev.

19. Predlog za včlanjenje v Udrugo jugoslovenskih konzervatorja se odkloni.

20. Predlog gradbišča Kranj za dotiranje razlike v ceni hrane na sektorjih Medvode in Goričane, kjer se nimajo ustanovljene menze, se zavrne. Delavcem pa, ki so zaposleni na teh sektorjih, se dovoli izplačevanje 10% zvišanja terenskih dodatkov, za čas, dokler ni urejeno naselje in menza, s tem, da se edince pozove, da predložijo konkretne spiske prizadetih delavcev.

21. Predlog za zvišanje odškodnine za prevoze z lastnim osebnim avtomobilom za službene potrebe, se zavrne, ker bi ti stroški bremenili plačilni sklad.

22. Z veljavnostjo od I. VIII. 1960 dalje se korigirajo mesečni potni pavšali spodaj navedenim vodilnim uslužbenecem in znašajo:

Ing. Stefan Mesarič	9.000
Ing. Srečko Cvahte	9.000
Ing. Borut Maister	9.000
Franc Vovk	7.000
Bernard Gabrijelčič	6.000
Ing. Tone Pogačnik	6.000
Ing. Alojz Stok	7.000

23. Ing. Alfredu Petelnu in tov. Josipu Lipovcu se odobri na povabilo podjetij Jalinda in Balency-Schul potovanje v inozemstvo. Podjetje nosi le stroške potovanja.

24. Pravilniku o dodelitvi stanovanj se doda nov člen 6.a., ki se glasi:

Pogoj za dodelitev stanovanja v novi hiši je predplačilo na stanovanjsko pravico v višini 6% predračunske vrednosti stanovanjske enote.

Pogoj iz prejšnjega odstavka mora prosilec izpolniti do vselitve v novo stanovanje, v nasprotnem primeru se njegova prošnja za dodelitev stanovanja zavrne in se razveljavijo sklepi komisije, ki se nanašajo na dodelitev.

K členu 7. se doda nov odstavek, ki se glasi:

— Predplačilo na stanovanjsko pravico — 2 točki za vsakih 10.000 din nad 6% deležem.

25. Sprejme in potrdi se Disciplinski pravilnik podjetja.

26. Tov. Stane Habat, ki je namestnik predsednika DS in član komisije za nagradjevanje, je podal odgovor na delovno mesto, zato se na njegovo mesto izvoli tov. Pavel Polgar.

27. Iz rezervne kvote 15 milijonov dinarjev se nabavijo naslednja osnovna sredstva:

1 univerzalni instrument za merjenje	53.000
1 ventilator, super ciklon s prip. deli	916.700
1 stroj Rosacometa s prip. deli, v vrednosti 8.300.000, plačljivo v 5 letih	1.700.000
1 univerzalni instrument za merjenje	53.000
1 Ampermeter tip FLI	32.700
1 merilec izolacijske upornosti	52.000
10 pisalnih miz	417.200
Skupaj	3.260.600

28. Med dvema zasédanjima delavskega sveta podjetja ne sme biti daljši presledek kot dva meseca.

Predsednik DSF: Martin Zajšek

V Mariboru gradimo ZITNE SILOSE

Uprava žitnih silosov v Ljubljani ter mariborsko Mlinsko podjetje sta se dogovorila, da bodo skupaj gradili ob industrijskem tiru za glavnim koldvorom v Mariboru velike žitne silose s kapaciteto 10.000 ton žita.

Ti silosi se grade po načrtih nekoga beograjskega projektanta ter stoji v žitorodnih krajih naše države že večje število enakih ali podobnih silosov. Sam objekt ni tako nenavaden kakor je nevsakdanji način gradnje tega silosa. Tudi način gradnje

vodstva je skupaj z organizacijskim inženirjem tov. inž. Petelnom precej na drobno proučeval tehniko gradnje, organizacijo ter uporabo primere za betoniranje silosov. Končno je bila vsa zadeva tako daleč ugotovljena, da smo ob koncu pomladi pričeli z glavnimi gradbenimi deli ter da smo sedaj v sredi največjih naporov za dograditev silosa.

Ko bodo silosi gotovi, bodo obstajali iz treh skupin žitnih shramb. Prva skupina obstaja iz štirih okrog-

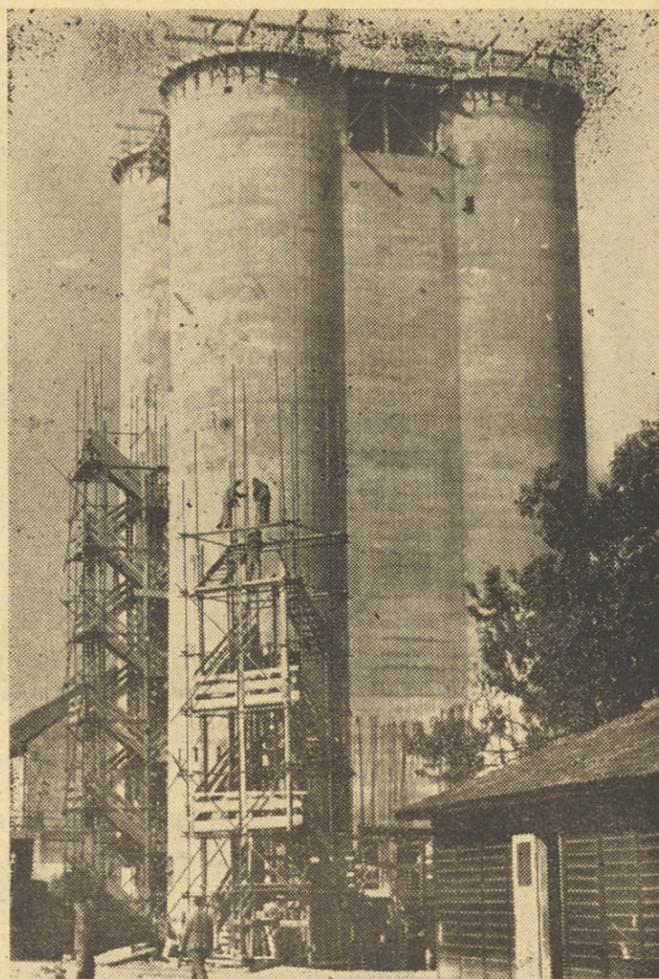
lih silosov, od katerih sta dva in dva med seboj povezana. Ta skupina je visoka 37 m ter bo po popolni dograditvi vsebovala stopnišča za dostop na krovno ploščo ter vse transportne naprave. Silosi te skupine imajo premera 7 m. Druga skupina je nekoliko nižja ter vsebuje šest okroglih silosov v premeru 5,20 m, ki so med seboj strnjeni. Nastali prazni prostori med silosi, so tudi izkoriščeni za shrambo. Tretja skupina je enaka drugi ter je visoka 35 m. Na vrhu bodo vsi silosi med seboj povezani ter nadgrajeni tako, da bo najvišja točka silosov skoraj 44 m nad temelji.

Silosi stojijo na mogočnih ploščatih temeljih, ki so močno armirani in vsebujejo preko 500 m² betona. Sama gradnja silosov pa poteka takole: Za opaževanje betonskih sten silosov, ki imajo debeline od 14–16 cm, se poslužujemo drsnega opaža. Ta drsni opaž so pred betoniranjem sestavili na tleh ter je med seboj škatlasto zvezan. Zunanji in notranji opaž sta med seboj povezana s togimi jarmi. Ves opaž in povezava je razmeroma komplicirana; vse to so izdelali dobro in solidno naši obrtniki v Skofji Loki. Med tem ko so jarmi, remenati in povezave iz mehkega lesa, je pravi opaž izdelan iz pokončnih 1,20 m visokih hrastovih deščic. Ves opaž visi na ceveh običajnega cevnege odra, ki stoje pokončno na betonskih fundamentih silosov. Te cevi so nameščene na notranji strani okroglih silosnih sten ter so od časa do časa privezane na betonske stene. Na ceveh so nastavljene posebne dvigalke, na teh dvigalkah pa ležijo glavni nosilci jarmov in s tem tudi ves opaž in delovni odri. Pri prvi skupini silosov smo uporabili 68 pokončnih cevi, na katerih je opaž polzel, pri drugi skupini pa 56. Dvigalke so tako prirejene, da delavci, ki stoje na delovnih odrih, ročno navijajo gonila, ki po raznih prestavah dvigujejo opaž in delovni oder skupaj. Na delovnem odru, ki je izdelan v treh nadstropjih, so na najvišjem nadstropju nameščeni strojni vitli, ki dvigujejo beton in betonsko železo. Iz zgornjega odra se vsipava in razvaža beton na glavni delovni oder, kjer se betonira stena silosa, upravlja z dvigalkami in polaga armaturo. Na najnižjem odru zidarji sproti izglašujejo betonske površine. Betonirati je treba neprekinjeno, da se stiki med posameznimi plastmi betona dobro sprimejo. Delavec mora biti zaposlenih toliko hkrati, da lahko vrti vsak svojo dvigalko. Ker moramo delati v dveh izmenah in to po 12 ur, smo potrebovali pri gradnji prve skupine silosov v vsaki izmeni po 75 ljudi. Med betoniranjem gre vsak od delavcev na svoj posel, nekaj jih je zaposlenih pri basanju mešalca in pri transportu betona do vzhodja silosa. Trije strojniki dvigujejo s stroji beton in betonsko železo. 6 železokrivcev je stalno zaposlenih pri polaganju armature; ostali betonirajo stene, popravljajo opaže, dograjujejo dostopne odre. Stalno mora biti navzoč električar za popravilo električnih instalacij in zlasti vibratorjev. Vedno mora biti na razpolago vozilo, da odvažajo pokvarjene elemente in strojne dele v naše strojne delavnice. Ko je betoniranje v višini 60 cm po vsej ploščini dovršeno in beton dobro vibriran, se na glas udarca po železni tračnici zbero vsi delavci, ne glede na kvalifikacijo, na glavnem delovnem odru, vsak pri svoji dvigalki, od katerih je vsaka označena s svojo številko ter na glas delovodje v točnih presledkih navijajo dvigalko, dokler ni opaž dvignjen za 60 cm. Nakar se delavci zopet porazgube vsak na svoje prejšnje delovno mesto ter začne celoten proces znova.

Pri betoniranju prve skupine silosov smo imeli precejšnje skrbi s tem, kako bo potekalo betoniranje in kakšne nepredvidene težave bomo morali premagati. Resnično nam ni šlo v začetku prav lahko. Nismo mogli takoj zadeti prave mešanice betona, ki bi zadobila kmalu zadostno trdnost ter bi bila istočasno tako lepljiva, da bi opaž lahko drsel ob njej. Največje težave so nam delale dvigalke. Naši Centralni obrtni v Ljubljani, ki so jih izdelali, niso mogli pravočasno dobaviti krogljčnih ležajev za glavne osi. Tudi nosilni polž ni bil iz dovolj trdnega materiala, ki se je zato razmeroma hitro obrabljal. Iz obeh vzrokov so nudile penjalke pri dviganju znaten odpor ter je bilo dviganje izredno naporno. Pri nekaterih penjalkah sta ročico obračala komaj dva delavca. Zato potek del v prvi skupini silosov ni bil tako nagel ter smo dosegli povprečno dnevno dviganje 2,40 metra, maksimalno pa 3,10 m na dan. Prvo skupino smo dovršili v 17 dneh. V glavnem so se delavci že v prvi skupini delu privadili ter je vsak svoj posel že popolnoma obvladal.

Med tem, ko smo pripravljali opaže za drugo skupino silosov, je uspelo našim CO popraviti vse penjalke, kaliti polžaste navoje ter vgraditi krogljčne ležaje. Na opažih smo po naših dosedanjih izkušnjah napravili male spremembe. Kritična mesta smo obili s pločevino ter namestili dvigalke tudi tam, kjer jih sicer prvotni načrt ni predvideval. Uspeh ni izostal. Pri betoniranju druge skupine, ki smo jo pravkar do polovice že dobetonirali, poteka delo veliko bolj kot v začetku. Povprečno naraščajo silosi vsak dan za 3,50 m. Naglico dela moramo celo nekoliko brzdati, zlasti v hladnih dnevih in nočeh, da ne bi ostajal v neopaženem spodnjem delu silosov beton preveč svež in nevezan ter s tem povzročil nestabilnost konstrukcije.

Pri betoniranju prve skupine silosov smo imeli precejšnje skrbi s tem,

Računamo, da bomo drugo skupino silosov zabetonirali v 10 dnevih. Pri tej zgradbi se dobro opaža, koliko je vredna pravilna priprava dela. Cement spuščamo iz vagonov direktno po drči na vagonete in od tod v skladišče ali do mešalca. Gramoz dovažamo na višje ležeči sosednji teren ter ga od tam sipamo iz avtomobilov direktno v leseni bunker. Iz dva bunkerja teče gramoz v žlico mešalca. Delavci, delovodje in skladiščniki imajo dovolj prostora za delo in počitek. Hrano dovažamo delavcem vso na gradbišče, da jim s tem olajšamo oddih. Dovož materiala teče neprenehoma: Stavba bo porabila preko 2000 m³ betonskega gramozja, okoli 270 ton betonskega železa in okoli 250 m³ raznega opažnega lesa in to vse skupaj v pičlih dveh mesecih. Razumljivo je, da mora vzporedno z gradnjo silosov pravilno poslovati tudi transportni par, gramoznice in železokrivska skupina.

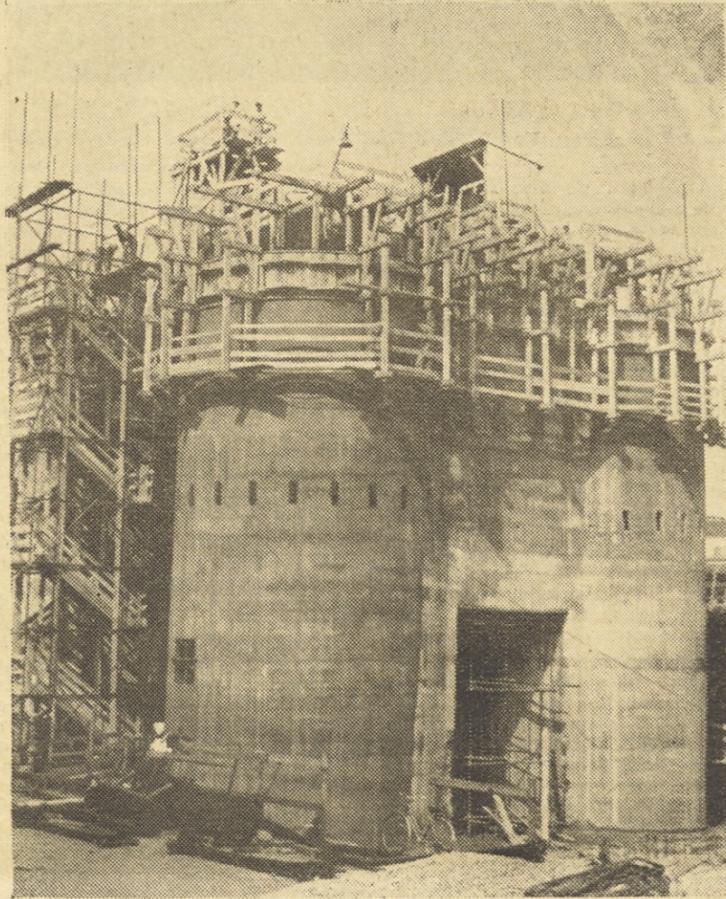
Pri silosu sodelujejo delavci skoraj z vseh gradbišč našega gradbenega vodstva. Precej jih je prišlo iz Kidričevega, nekaj iz Ruš, Slovenske Bistrice, v glavnem pa iz Maribora. Čeprav je ta skupina zbrana povsem na novo, se je iz teh delavcev v kratkem času ustvaril zelo dober delovni kolektiv. Sedaj, po razmeroma kratkem času, teče delo ko dobro namazan stroj. Seveda je k temu pripomoglo tudi dobro tehnično vodstvo.

Gradbišče silosov tvori že od začetka ustanovitve prvo ekonomsko enoto našega gradbenega vodstva. Sef enote je tehnik tov. Marjan Starovašnik. Vse organizatorične priprave, delo je vpeljal in vodi sedaj dnevno posado delovodja Albert Spindler, ki je za svoje uspelo delo prejel od Delavskega sveta posebno nagrado. Nočno skupino vodi delovodja tov. Aleksander Škerlak. Po dnevi pomaga delovodji brigadir Kajbič, ponoči pa Duh. Poleg tega bi bilo treba še omeniti vestne električarje, skladiščnika in šoferje. Zdi se, da je zanimivo, naporno in odgovorno delo na silosih napravilo iz vseh udeležencev pri delu dobre delavce in vestne člane tega malega kolektiva.

Delo na silosih resnično ni lahko. Vslak delavec mora biti v službi 12 ur nepretrgoma pri delu. Časa ima le toliko, da použije redne obroke hrane. Drugače se ne more nihče oddahniti med delom, ker ga točen tok dela žene naprej. Nedelj in praznikov za časa betoniranja delavci ne poznajo. Sele, ko je posamezna skupina silosov gotova, dobe delavci, ki to izrecno žele, dopust ali opravičeno odsotnost. Sicer pa tudi zaslužek delavcev na silosih ni slab. Precejšnje število nadur, mnogo izvršenih ur v kratkem času, preseganje norm preko 20 % ter po vsej verjetnosti dobiček po principu ekonomske enote bo nudil delavcem precejšnjo denarno nagrado za izvršeno delo.

Gradnja silosov sredi mesta, kjer raste zgradba kot goba po dežju, dobra organizacija, gladek potek dela in solidni izdelek, bosta našemu podjetju prinesla dober sloves. Skupina, ki te silose gradi, in z njo tudi tehnični strokovnjaki, ki pri tem sodelujejo, si bodo nabrali mnogo koristnih izkušenj, ki se jih bo dalo uporabiti tudi pri mnogih drugih zgradbah, ki jih bo naše podjetje izvajalo drugod.

Ing. Borut Maister

Dnevno jih dvignejo tudi do 3 metre. Delo teče ko dobro namazan stroj

je zasnoval nek beograjski inženir. Ko je bilo »Gradisu« poverjeno delo in smo letos spomladi sprejeli načrte v izdelavo, smo stali pred precejšnjimi tehničnimi in organizatoričnimi problemi. Naša tehnična ekipa, ki je bila določena, da vodi novo gradnjo, si je ogledala gradnjo teh silosov v Vojvodini in v Srbiji. Videti je bilo, da bo delo zelo težavno in riskantno, ker ga pač izvajamo prvič v našem podjetju.

Tehnični kader našega gradbenega

lih silosov, od katerih sta dva in dva med seboj povezana. Ta skupina je visoka 37 m ter bo po popolni dograditvi vsebovala stopnišča za dostop na krovno ploščo ter vse transportne naprave. Silosi te skupine imajo premera 7 m. Druga skupina je nekoliko nižja ter vsebuje šest okroglih silosov v premeru 5,20 m, ki so med seboj strnjeni. Nastali prazni prostori med silosi, so tudi izkoriščeni za shrambo. Tretja skupina je enaka drugi ter je visoka 35 m. Na vrhu bodo vsi silosi med seboj povezani ter nadgrajeni tako, da bo najvišja točka silosov skoraj 44 m nad temelji.

Silosi stojijo na mogočnih ploščatih temeljih, ki so močno armirani

Tudi na Jesenicah ustanovljene ekonomske enote

S 1. julijem so se pri nas formirale ekonomske enote. Ustanovljenih je bilo šest enot. To so: Podvoz Jesenice, Bled, ki zajema hotel »Sloboda« in vodni bazen, most v Soteski, tovarna »Veriga« Lesce, bloki Plavž na Jesenicah ter žična valjarna in transformatorska postaja v železarni Jesenice. Ze prej so bile ustanovljene ekonomske enote Bled in podvoz na Jesenicah.

Članom kolektiva vseh ekonomskih enot so točno pojasnili namen teh ekonomskih enot s sestanki, ki so jih priredili po enotah člani upravnega odbora, delavskega sveta in sindikata gradbišča. Delavci vseh enot so soglasno sprejeli ta način gospodarjenja. Saj to je bazirano na osnovi prihranjanja materiala, čimboljšega izkoriščanja delovnega časa in poglavitno, kvalitete dela. Glede vsega tega pri nas ne bo težav, kar nam jasno kaže bilanca za prvo četrtletje, ko je gradbišče Jesenice med prvimi v vsem podjetju. Tukaj je jasen dokaz, da imajo pri nas ekonomske enote vso možnost za razvoj in napredek, tako slehernega člana kolektiva kot gradbišča.

Zivljenjska raven je tako zagotovljena, hkrati pa tudi gospodarska stabilnost celotnega kolektiva. Na vse to gleda naš sleherni član z vso resnostjo, z vso zavestjo, kar je dokaz zrelosti, saj se vsak poučen in razgledan delavec zaveda, kako izpolnjevati vse naloge, ki so postavljene pred nas.

Janez Zeonik, električar Jesenice

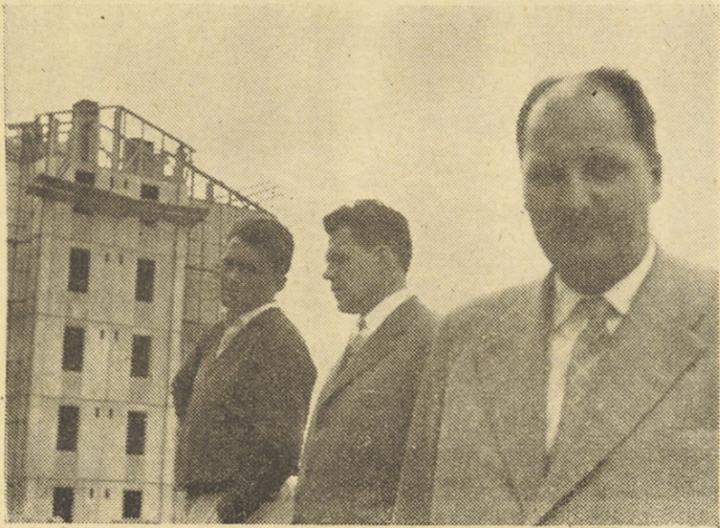
To pa je skupina delavcev, ki gradi silose. Pravijo, v slogi je moč. Delajo po principu vsi za enega eden za vse

Izkoriščanje težke mehanizacije

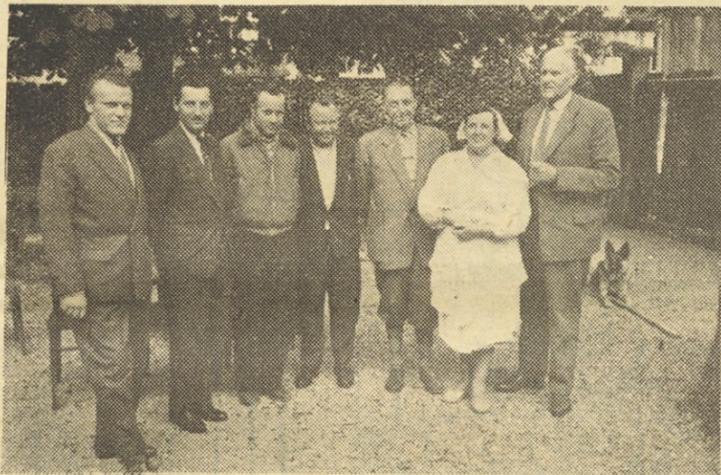
v času od 21. junija do 20. julija

Počitniški dom podjetja »Rad« v Platu pri Dubrovniku

Šef projektivnega biroja tov. inž. Skaberne s svojima sodelavcema inž. Vedetom in inž. Jeršanom na gradbišču v PBM v Šiški

Tako pa v Celju rešujejo kuhinjske probleme

Štev. stroja	Naziv stroja	Planirano ur	Efekt. ur	% izkorišč.	Zarač. ur	% amort.	Maks. št. efekt. ur	Stroji izven obr.
15	buldozerji	2020	1837	90	2086	103	297	5
2	nakladač	280	480	170	514	183	242	—
2	skreper mot.	240	428	178	489	203	217	—
5	bager	700	1083	154	1166	166	434	—
13	dumper	1820	1442	79	1590	87	374	5
3	valjar	360	91	25	178	49	—	2
7	kompresor	660	1101	166	1547	234	255	—
11	žerjav stolpni	2200	1944	88	2178	99	291	1
1	viličar	100	87	87	95	95	—	—
59	Skupaj	8380	8493	101	9843	117	—	13

Iz tabele je razvidno, da smo prvič v tem letu dosegli postavljeni plan, tako v efektivnih urah kot v finančnem uspehu.

V primerjavi z istim razdobjem lani je efektivnih ur celo za 7 odstotkov več, finančni uspeh pa za 6 odstotkov večji. Če bomo lahko v naslednjih mesecih beležili take uspehe, je upanje, da bomo do konca leta dosegli letni plan.

Zaradi popravila ni obratovalo skupaj 15 strojev, kar predstavlja visok odstotek. Od teh je čakalo na popravilo ali so že bili popravljani: 5 buldozerjev, 5 dumperjev, 2 valjarja in stolpni žerjav. Od buldozerjev bosta 2 kmalu popravljena, enako tudi stolpni žerjav in valjar.

Planirano število obratovalnih ur so presegle tile stroji:

buldozer D 8, posojen Mestni kanalizaciji za 157 efektivnih ur, strojnik Farič Rudi,

nakladač G-16.778 na gradbenem vodstvu Ljubljana za 102 efektivni uri, strojnik Stucin Florjan,

skreper motorni G-16.600 na gradbišču Kranj za 97 efekt. ur, strojnik Peternel Pavel,

bager U B 1 G-17.427, ki dela v dveh izmenah po 8 ur na Obratu gradbenih polizdelkov, za 294 obratovalnih ur, strojniki: Leban, Lesjak, Kočar in Špeh s pomočnikoma Strojnom in Erdecem.

dumper G-21.348, ki obratuje v dveh izmenah na Obratu gradbenih polizdelkov, za 254 efektivnih ur, strojniki Filipič in Krevs,

kompresor G-17.106 na gradbenem vodstvu Celje za 155 efektivnih ur, strojnik Radikovič Jože in

stolpni žerjav G-3727 na gradbenem vodstvu Ljubljana za 91 efektivnih ur, strojnik Pugelj Anton.

Glede na visoko normo pri stolpnih žerjavih, to je 200 obratovalnih ur mesečno, pomeni presežek 91 obratovalnih ur viden in pohvalen uspeh.

V prejšnji številki sem omenil, da bo verjetno uspelo Upravi centralnih obratov doseči registracijo dumperjev Koehrig za javni cestni pro-

met. Danes žal ugotavljamo — sicer zaenkrat na ustmeno sporočilo —, da ne bo uspeha. Zahteva se namreč preureditev ozir. podaljšanje vzvo-

Na obisku v počitniškem domu podjetja »Rad« iz Beograda

Pot nas je zanesla proti jugu. Dobrih 12 kilometrov od Dubrovnika leži idiličen kraj Plat. Čudovita plaža. Mivka je pomešana z drobnim peskom, za senco skrbijo borovci ob obali, morje samo pa je čisto kot solza. Tu ima že deseto leto svoj počitniški dom beograjsko gradbeno podjetje »Rad«. Po prisrčnem sprejemu smo si ogledali dom in se razgovarjali z nekaterimi vodilnimi uslužbenci. Zanimala nas je organizacija letovanja njihovih članov.

Kapaciteta doma je 86 ležišč, nedavno so postavili in uredili še dve novi in lepo urejeni baraki tako, da

dov komand, kar pa je nemogoče. Tako nam ne bo preostalo drugega ko da skrbimo za njihovo zaposlitev v zaprtih gradbiščih. Delno so sicer izkoriščeni na Jesenicah, v obratu gradb. polizdelkov in gradbenem vodstvu Ljubljana. Za bodoče ne kaže, da bomo tudi pri njih dosegli postavljeni plan. Zato se mi zdi potrebno omeniti, da je dolžnost gradbene operative in nas samih, da bodo čimveč zaposlili te dumperje tam, kjer smejo voziti.

V zadnjem času smo dobili nadaljnje število kamionov »MAZ« in jih imamo doslej 9. Spadajo sicer v avtopark, so pa namenjeni med drugim tudi za odvoz izpod bagrov, v kolikor bi bilo premalo dumperjev, zato to omenjam v tem poročilu.

V. A.

tanke ganes dom sprejme do 150 članov. Vsak ima pravico, da preživi v domu 20 dni svojega dopusta, enako tudi člani njihovih družin. Za člana družine smatrajo vsakogar, ki živi z njim v skupnem gospodinjstvu. Posameznik plača za celodnevno preskrbo 500 din v zidani stavbi, 400 din pa v baraki. Ostalo pa krije sindikalna podružnica. Dom je odprt od maja do 15. oktobra. Dom ima lastno knjigovodstvo in vzorno urejeno ekonomijo. Letno pridelajo okrog 1200 kg olja, mnogo zelenjave, katero celo prodajajo na trg. Imajo 5 krav, 20 svinj in preko 200 kokoši.

Najbolj nas je v domu presenetila pestra izbira jedi. Kuhajo pet različnih vrst in vsak si lahko izbere po svojem okusu. Hrana je zelo dobra in v večini primerov boljša od hrane v našem počitniškem domu v Ankaranu.

Kopalce se na tem kopališču mora počutiti prijetno. Ležalnikov je dovolj na izbiro, na plaži pa imajo lepo urejen bife, ki je vedno precej obiskan.

Dom ima lasten motorni čoln za 35 oseb, s katerim delajo po želji dopustnikov izlete v bližnjo in daljno okolico. Prav tako imajo na razpolago avto in nekaj manjših čolnov.

Tudi kulturno življenje je precej razgibano in občutili smo, da se uprava doma izredno trudi, da bi se tu vsak počutil kar najbolj prijetno. Upoštevajo vsako željo posameznika in mu poskušajo v okviru možnosti tudi ustreči.

Za prihodnje leto smo se dogovorili, v kolikor bo soglasen delavski svet, da bi nekaj naših članov gostovalo v tem domu, v zameno za letovanje na Pohorju, seveda pod enakimi pogoji.

Lojze C.

Mojster na gradbišču PBM v Šiški. Ali za poročilo?

Gradbena dela za izboljšanje plovbe na Seini

V enem izmed sestavkov sem na kratko opisal velik pomorski promet v mestu Rouen, ki leži ob reki Seini, 120 km daleč od izliva reke v Atlantski ocean.

Da je možna ploba prekooceanskih ladij tako daleč navzgor po reki, so potrebna obsežna gradbena dela v ustju reke Seine nasproti znanega pristanišča Le Havre. Reka je namreč taka, da ustvarja v ustju velike in visoke sipine, ki onemogočajo dostop ladij do rečnih pristanišč, medtem ko je reka od teh sipin navzgor do pristanišča v Rouenu za plovo povsod dovolj globoka. Pri tem je še ta velika težava, da so sipine »potujoče«, to je, da nimajo niti stalne lege niti stalne višine. Na »potovanju« teh sipin vpliva tok reke in plimovanje morja. Razlika med plimo in oseko znaša v ustju od 5,80 metra do 8 metrov, njen vpliv pa sega celo v 120 km oddaljeno pristanišče Rouen, kjer znaša razlika med plimo in oseko skoraj 2 metra. Ladije, ki plovejo navzgor, morajo izrabiti to plimovanje zato, da lahko preplujejo sipine v ustju reke. Pri plovi navzgor prekoračijo sipine ob maksimalni plimi in hkrati izrabljajo plimo, da potujejo laže in hitreje navzgor. Potovanje od ustja reke do Rouena traja pet ur.

Pri plovi navzdol pa plovejo ladje tako, da pridejo pred sipine v ustju reke pred nastopom plime; med maksimalno plimo pa prekoračijo sipine in nato zaplovejo v Atlantik.

Iz opisanih vodnih razmer se takoj vidi, kako važna je poglobitev struge in stabilizacija sipin v ustju reke.

Projekti za ta dela so bili napravljani na osnovi modelnih poskusov in začeti že leta 1932, ko so pričeli z izkopom dovolj globokega kanala preko sipin. Voja je ta dela prekinila. Po vojni so izkopavanje kanala nadaljevali in so zanj izkopali 30 milijonov kubičnih metrov materiala. Ta dela so bila končana do leta 1957 in so bila popolnoma mehanizirana. Veliki plovni bager je imel vsa ta leta dovolj dela. Po izkopu kanala delo nadaljuje, bager gradi razne obrambne nasipe, s katerimi bomo dosegli, da material ne bo več tako moč-

no zasipaval plovnega kanala. Predvidoma bodo vsa ta dela dokončana do leta 1961, kar bo omogočilo, da bodo tudi velike ladje lahko plule do pristanišča v Rouenu.

Seveda bo ploba z velikimi ladjami podvržena točnemu vozemu redu, ki upošteva plimo. Da pa bo izvršeni kanal mogoče vzdrževati na potrebni globini, bo predvidoma potrebno letno odstraniti iz njega 5 milijone m³ naplavin.

Velike količine izkopenega materiala uporabljajo, razen za gradbena dela, tudi za nasipanje močvirnega terena ob skrajnem spodnjem toku reke in za nasipe pri gradnji cest.

Nadaljnji program ureditve plovbe na tej reki od Le Havre do Rouena predvideva še gradnjo sidrišč vzdolž reke, kamor naj bi se zateleke ladje ob megli ali zaradi okvare. Pri gradnji sidrišč bodo morali poleg drugih del izkopati 2 milijona kubicov materiala.

Inž. Milivoj Šircelj

Uporaba dveh zapovrstjo vezanih skreperjev

Zamisel, da bi pri zemeljskih delih uporabili dva zapovrstjo vezana skreperja, ni nova. Razine neprijetnosti kot: vezava dveh zaporednih skreperjev, težavna namestitve kablov med drugim skreperjem in traktorjem in zaradi tega tudi težavna manipulacija z njimi, so spodbudile k rešitvi tega problema.

Znani ameriški tovarni skreperjev Le Tourneau — Westinghouse je uspelo zgoraj nakazane probleme rešiti s posebno vertikalno osjo, ki je montirana na koncu prvega skreperja in na katero se postavi drugi skreper. Vse naprave na strojih so električne, kot je to že običajno pri strojih, ki jih izdeluje ta tovarna.

Glavni namen vezave dveh skreperjev je v tem, da se podvoji kapaciteta transporta, ne da bi bilo treba povečati moči traktorju, ki skreperje potiska.

Na Seini

S tem načinom je povečana ekonomičnost strojev v sledečem:

1. prihranijo se stroški za nabavo še enega traktorja, ki bi moral vleči drugi skreper,
2. en sam strokovnjak upravlja dva skreperja. Edini večji dodatni stroški so v nekaj večji porabi goriva zaradi nakladanja dveh skreperjev,
3. odpade vzdrževanje drugega traktorja. Prednosti dveh zapovrstjo vezanih skreperjev pa so tele:

a) skreperji se naložijo tako, da se naloži

najprej prvi skreper, nato pa drugi. Zaradi tega ni treba, da je traktor, ki vleče skreperje, močnejši. Tudi ni zato potreben močnejši traktor, ki skreperje potiska med izkopavanjem;

b) znatno se zmanjša čas prestavitve traktorja, ki skreperje potiska, in prevozi se več materiala z manjšim številom strojev;

c) drugi skreper se lahko na prvi skreper priklapi ali odklopi v slabe pol ure in se stroje zato lahko hitro prilagodi pogojem na gradbišču.

Inž. Milivoj Šircelj

MOTORSKA

»Zdravo, Mali!«
 »Zdravo, Veliki!«
 Tako sfa se pozdravila dobra tovarisa na dvorišcu Centralnih obratov po delovnem času. Kot stara dobro motorizirana znanca sta se ustavila ob svojih konjičkih:
 »Kam pa bo tebe neslo popoldne?« je vprašal Veliki ves nasmejan ter se pozibaval na svojem SGS-u.
 »Na Gorenjsko ogledovat najnovejši tip motorja znamke Horex,« je povedal Mali, ki je sedel na skoraž že prodanem Horexu. In sta šla.

»Madonca, taka mašina pa ni slaba,« je dejal Veliki, o katerem je že bilo slišati, da je strasten vozač. Saj se je že večkrat pokazal na dirkah — skoraj na zadnjih mestih. Kupčija se je začela sklepati, toda ko po navadi, brez poskušanja ne gre. Tokrat vžge najprej Mali, ki je bil prvi interesent. Vajenemu Horexa so se vendarle že pri prvi prestavi ježili lasje. Kako se mu tudi ne bi, ko pa je v prvi prestavi dosegel hitrost 60 km/h. V drugi pa 90 km/uro. Več si ni upal. Medtem je težko čakal na probo Veliki, ki je bil že ves potan gledal za Malim. Ta si sede nanj ves navdušen, ter ga sproba vse do hitrosti 160 km/h. Ker kupčija ni bila sklenjena, je to dosti bolj prizadelo Velikega.

Cez nekaj dni se znova srečata. Toda tokrat oba presenečena drug nad drugim.
 »O, kakšno mašino pa imaš,« je vprašal Mali Velikega.

»Kaj ne vidiš, da je BSA,« je odgovoril Veliki. Mali je bil ves preplašen ob pogledu nanj. Se znamke ni mogel prebrati.

»Zakaj pa ti bo ta BSA,« ga nagovoril Mali čez nekaj časa.

»Veš, to ti je mašina. Da vidiš kako potegne,« je dejal Veliki ves ponosen na svoje kubike.

»Veš Mali, zdaj pa lahko kar pet miličnikov zveže svoje BMW-ce, pa

me ne dobijo,« je dejal Veliki, ki je bil namenjen z motorjem v delavnico.

Mali je bil tokrat brez konjička ter sanjal na zadnji tip Horexa. Medtem ko Veliki ni mogel preboleti tistega dogodka, zato je svojega SGS

Franc Pihlar,
 CO Ljubljana

Zamudniška ura

Na zadnji seji sindikalne podružnice gradbenega vodstva Ljubljana je bilo govora o proslavi 15-letnice obstoja podjetja. Med drugim tudi o urah, ki naj bi jih prejeli tisti, ki so že 15 let pri podjetju.

V tej razpravi pa je tov. Lojze Pahor dejal, da bi bilo boljše, če bi ure dobili tisti, ki radi zamujajo službo.

Tokrat trezen v službo

Pri nas smo velik, strogo racionaliziran biro in uslužbenci nikakor ne smejo prihajati prepozno na delo. Vsak omedleček vodi knjigo, v katero se mora vpisati vsak, kadar pride v pisarno. Nekaterim to ne dela preglavice.

Tovariš NN pa to knjigo naravnost sovraži. Saj je še mlad in bi imel še kaj rad od življenja.

Nekega dne je prišel tov. N. pra-

vočasno toda rahlo nasekan v pisarno. Vpisal se je v knjigo prihodov in odšel. Ni pa opazil, da je za vrati stal tovariš S., ki je za šalo poleg podpisa pripisal: N. je prišel danes malo okajen v pisarno.

Drugo jutro pa je našel tovariš S. poleg svojega podpisa še pripombo: S. je prišel to jutro trezen v pisarno.

S seminarja na Pohorju

Vsem udeležencem seminarja za člane delavskega sveta na Pohorju je znana gostoljubnost mariborskega kolektiva. Tako je tovariš Janžekovič preskrbel, da je bilo vedno dovolj za pod zob. Vsi so bili zadovoljni s porcijami, le tovariš Nipič iz CO Maribor je tarnal, da je lačen.

Ko je to slišal tovariš Žeko, je dejal, ne, ne boš me, in mu naročil kar dve obilni porciji...

Od takrat se tovariš Nipič več ne pritožuje.

Domač pogovor

Oče sinu: »Ali ti je znano, da je bil tovariš inž. Keržan v tvojih letih že najboljši učenec v šoli, ki jo je obiskoval?«

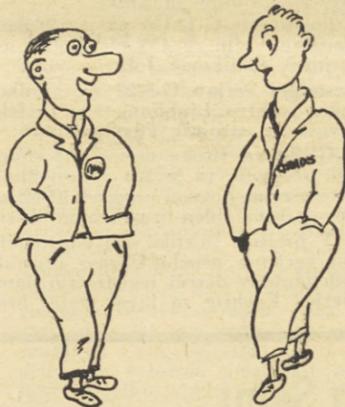
»O vem,« je odgovoril nadebudni sin očetu. »V tvojih letih pa je bil že direktor Gradisa.«

Lovska

Pri podjetju imamo tudi več strastnih lovcev. Prevladujejo seveda lovci iz Soštanja.

Tako je nek naš lovec kljub obljudi prišel z lova praznih rok. Da ne bo sramota, je nekje kupil čudovitega zajca, samo da je že malo zaudarjal.

»Možek,« je rekla žena doma, ko je ogledovala in oduhavala zajca. »Kako je prav, da si ga danes ustrelil, zadnji čas je že bil.«

Iz centralnih obratov

»Francelj ali nisi več pri Gradisu?«

»Ne, več pri akordih nisem prišel v pošte, prav tako je bilo z nagrado, obratnega dodatka ne dobim, plača pa je premajhna.«

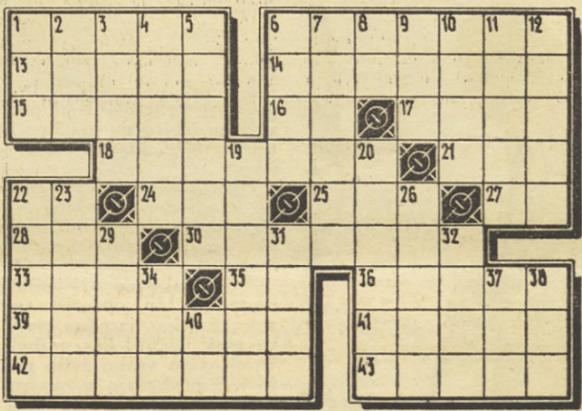

Sončni zahod ob sinjem Jadranu. — Le kratek čas nas še loči in doba dopustov bo minula. No, na drugo leto na svidenje

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. predsednik prvega delavskega sveta podjetja »Gradisa«, 6. snov, materija, 15. gradbeni material, 14. matematik, 15. gradbeni delovodja, 16. okrajšava za »glavnice«, 17. važno živilo, 18. otopelost, brezbriznost, 21. osamljen, 22. enaka soglasnjaka, 24. kratica za nekdanje administrativno-operativno vodstvo

z začetka besede, 9. močna alkoholna pijača, 10. špansko žensko ime (Neža), 11. park, 12. prijeten vonj, 19. rimski cesar, pod katerim je dosegel rimski imperij največji obseg, 20. prebivalca Arabije in severne Afrike, 22. tabornik, 23. starogrško gozdno božanstvo, 26. vzor, 29. posel, opravilo, 31. visoki hribi, 32. delujoči

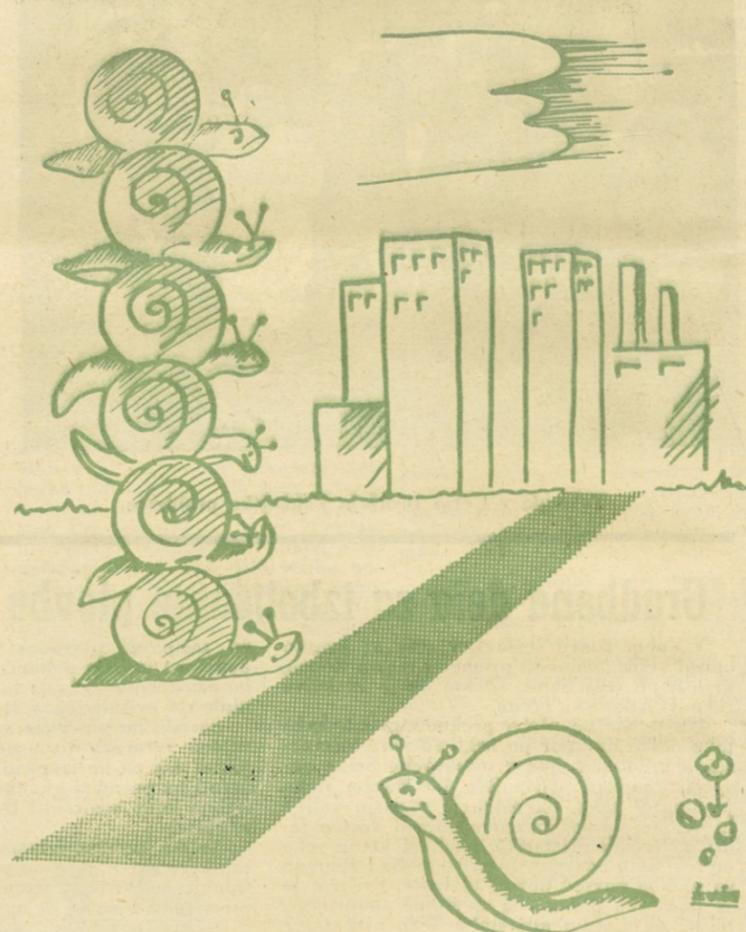
podjetij, 25. ploskovne mere, 27. pritrilnica, 28. velika lesena posoda, 30. plačilo za požrtvovalnost, premija (množina), 33. očka, 35. soglasnik in samoglasnik, 36. mešanica cementsa, peska in vode, 39. transportno vozilo za težka bremena, 41. kangle, posode za tekočine, 42. klanec na cesti Ljubljana—Celje, kjer je naše podjetje gradilo novo cesto, 43. preplah, klic k orožju.

Navpično: 1. nasilna tatvina, 2. ognjenik na filipinskem otoku Mindanao, 3. spačenka za »ometajo, zidarstvo žlico«, 4. moštvo, 5. naziv egipčevskih vladarjev v starem veku, 6. večje vasi, 7. veliko vozilo za cestna dela, 6. samoglasnik in soglasnik

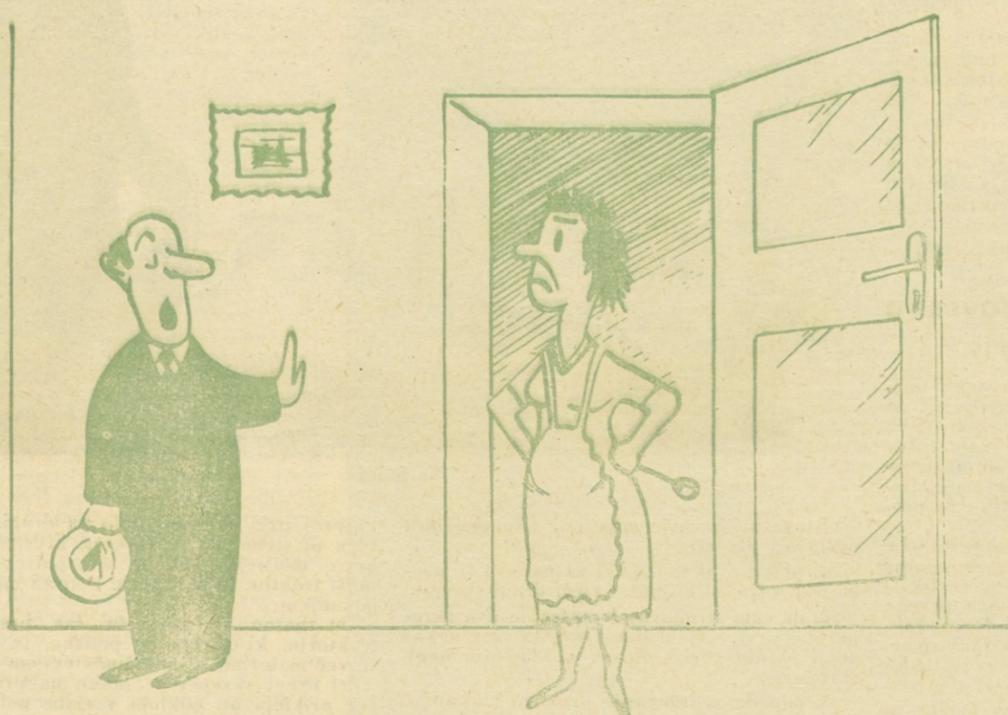
ognjenik na Siciliji, 34. gorjača, 37. okrajšava za »otroškie, 38. mutast, 40. značilna vprašalnica d' skega narečja.

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. nos, 4. kaligrafija, 15. omamilo, 15. radar, -v, 16. vedeti, 17. Maver, 18. p. t., 19. etika, 20. roman, 21. pro, 22. Jaka, 23. keson, 24. Drim, 25. ata, 26. dovoz, 27. kriilo, 28. ri, 29. saper, 30. prigib, -š, 31. Arnez, 32. naslovi, 33. eksperiment, 34. Nil.

Gradisovi objekti in njegovi investitorji. — Pričeli smo s tekmovanjem, kdo bo prej plačal situacije...

Zena: »Kam greš, Francelj?«
 Mož: »Kam neki, v gostilno?«
 Zena: »Ali ne veš, da gremo drugi teden v Ankaran?«
 Mož: »Brez skrbi, do takrat bom že nazaj.«

Kako si mali faneček zamišlja ekonomske enote...